

L'exhibició cinematogràfica a Catalunya 2012-2013

Sergi Boixader

L'exhibició cinematogràfica a Catalunya 2012-2013

Introducció

L'informe de l'exhibició cinematogràfica a Catalunya 2012-2013 té com a objectiu donar continuïtat al treball d'anàlisi sobre aquest segment de la indústria que l'Observatori de la Producció Audiovisual (OPA) va realitzant periòdicament. L'informe es basa fonamentalment en les dades facilitades per l'Institut d'Empreses Culturals de Catalunya, de la Generalitat de Catalunya, i es completa amb altres fonts complementàries per a les comparacions amb d'altres països. La metodologia que s'ha seguit és també la mateixa que en els informes precedents, i permet així facilitar les comparacions, que han de permetre avaluar la trajectòria del sector al llarg del temps.

Fets destacats

- Les pel·lícules exhibides a Catalunya segueixen sent menys de mil cada any. Aquesta xifra no se supera des del 2007 però en els darrers anys s'ha estabilitzat al voltant dels 900 títols exhibits.
- El nombre d'estrenes cinematogràfiques es manté semblant al dels últims anys, però amb petits alts i baixos: al 2012 es registra el nombre més baix d'estrenes (només 460), i al 2013 es recupera fins a les 523, la xifra més alta des del 2007.
- **El nombre d'espectadors que van al cinema segueix baixant i registra la pitjor xifra d'espectadors dels últims quinze anys. Al 2013 van anar al cinema gairebé la meitat de persones que al 2001.** A més a més, entre el 2012 i el 2013 el descens s'incrementa.
- **La recaptació a les taquilles ha baixat un 15% al 2013 i s'han recaptat 20 milions d'euros menys que al 2012. Això fa que s'hagi tornat a valors d'abans del 1999.**
- La rendibilitat comercial de l'exhibició cinematogràfica és cada vegada menor. Les pel·lícules dels Estats Units segueixen sent les més rendibles de programar.
- L'activitat cinematogràfica és un tipus d'oci clarament urbà i s'accentua la concentració en les grans ciutats. Només el Barcelonès ja suposa el 40% dels espectadors de cinema de Catalunya al 2012, quan la seva població és el 30% del país.
- El nombre de pantalles actives a Catalunya es manté estable, malgrat que el nombre total de cinemes hagi baixat fruit de la concentració en grans multisales.
- Per nacionalitats, **el cinema dels Estats Units aclapara més d'un 70% dels espectadors i la recaptació cinematogràfica a Catalunya.** Per contra, el cinema català, espanyol i europeu han empitjorat els seus resultats al 2013.
- Espanya té unes xifres d'espectadors i de recaptació inferiors a la mitjana dels països europeus de mida semblant i també inferiors a la mitjana europea.

- Tot i el descens, **Catalunya es trobaria entre els deu primers països europeus amb més entrades venudes per habitant.** També estaria per sobre de la mitjana de la UE i seria un dels països amb més espectadors d'entre els països petits d'Europa.
- El castellà és la llengua hegemònica de les pel·lícules exhibides a Catalunya. **Un 95% dels films exhibits al 2012 i un 93% dels del 2013 van ser en castellà.** A més, en els darrers anys s'ha incrementat la diferència entre l'exhibició en castellà i en català.
- La diferència entre el castellà i el català és encara major si es tenen en compte el nombre de projeccions, d'espectadors i de recaptació: **més d'un 95% de les sessions, dels espectadors i de la recaptació van ser en pel·lícules en llengua castellana.**
- El gruix més significatiu de pel·lícules són doblades en castellà, tot i que es constata un increment de les pel·lícules en versió original i subtitulades en castellà o català. Per contra, hi ha un fort descens dels espectadors de cinema en català: **al 2013 hi va haver gairebé la meitat d'espectadors de cinema en català que al 2012.**
- Al 2013, les pel·lícules dels Estats Units dominen el rànquing de les deu pel·lícules més vistes. Al 2012, en canvi, el Top 10 es va repartir entre múltiples països, en què destaca la irrupció d'una pel·lícula catalana, fet que no es produïa des del 2008.
- La recaptació de les deu pel·lícules més vistes va baixar gairebé un 30% entre 2012 i 2013. L'absència de grans èxits de taquilla i la reducció d'espectadors en són les principals causes. Amb tot, es manté un grau de concentració elevat de la recaptació: **les deu pel·lícules més vistes: recapten més del 20% del total, però només suposen l'1% dels films exhibits a Catalunya.**
- **La recaptació de les pel·lícules catalanes al 2013 va baixar un 40% respecte al 2012.** Els motius es deuen a la baixada del nombre d'espectadors i a l'absència d'un gran èxit de taquilla. A més a més, els 10 films catalans més taquillers només suposen un 5% del total de la recaptació de cinema del 2013.
- **9 de les 10 pel·lícules catalanes més vistes del 2012 i del 2013 tenen una participació 'altament significativa' o 'majoritària'¹ de productores catalanes.**

1. Títols exhibits i estrenats a Catalunya

¹ Classificació dels films catalans en funció del grau de participació de les productores catalanes en el finançament de la pel·lícula. S'estableixen quatre categories: participació

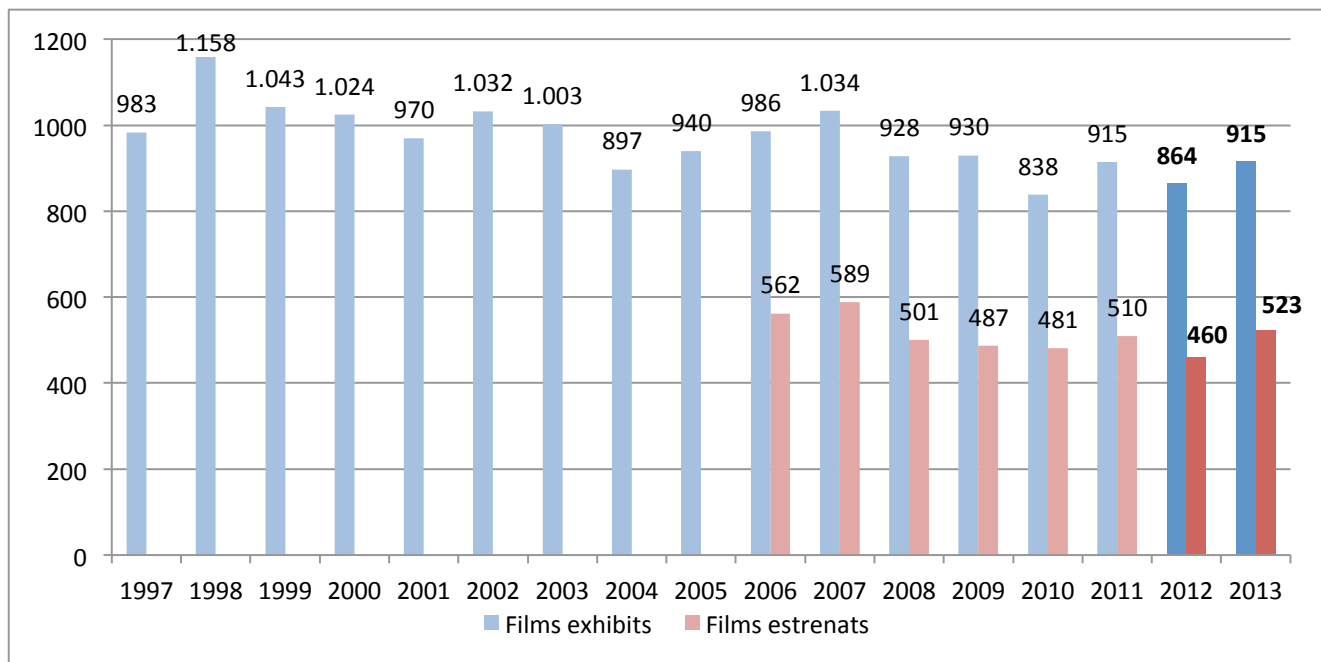
L'evolució del nombre de **pel·lícules exhibides** a Catalunya durant els anys 2012 i 2013, segueix en la **tendència descendent dels últims catorze anys**^{2, 3}. Si l'any 1998, a Catalunya s'exhibien 1.158 films, actualment la xifra total ha baixat fins als 864 films del 2012, tot i que al 2013 ha remuntat fins a les 915 pel·lícules.

Des del 2007, amb l'esclat de la crisi econòmica, ja no s'ha tornat a superar el miler de pel·lícules exhibides per any. Des d'aleshores, la mitjana ronda les 900 pel·lícules exhibides i es manté estable en aquest llinar, amb algunes variacions anuals. Per tant, s'ha frenat la davallada patida entre el 2007 i el 2010, però les xifres d'exhibició actuals són clarament inferiors a les d'una dècada enrere.

Pel que fa a la xifra de **títols estrenats**, es manté a l'entorn de **les 500 estrenes anuals**. I com en el cas anterior, també s'observa una sèrie d'oscil·lacions en els darrers anys: si al 2012 es va registrar el nombre més baix d'estrenes de tota la sèrie (460) al 2013, en canvi, es van estrenar 523 pel·lícules, la xifra més alta des del començament de la crisi.

QUADRE 1: Evolució del nombre de films exhibits i estrenats a Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

Per tant, en resum, **s'ha produït un descens de les xifres respecte a una dècada enrere, però malgrat això, hi ha una moderació de la davallada**. A més, si es compara amb altres indicadors que es poden veure en aquest informe, l'evolució del nombre d'estrenes i de films

² Informe *El cinema en sales a Catalunya: Evolució del panorama de l'exhibició, 2009-2011*. Disponible a l'enllaç: http://opa.upf.edu/sites/default/files/pdf/informe10_4.pdf

Disponible

³ Informe *sobre l'exhibició cinematogràfica (2008)*

Disponible a l'enllaç: <http://opa.upf.edu/informes/informe-sobre-lexhibicio-cinematografica-2008>

exhibits cada any és un dels índexs que es manté estable tot i la baixada de la recaptació i dels espectadors.

Nacionalitat dels títols exhibits i estrenats

Les pel·lícules procedents dels Estats Units són les que tenen una major quota d'exhibició i d'estrena a Catalunya. Fins al 2012, les pel·lícules estatunidenques suposaven un 40% del total d'estrenes a Catalunya i entre un 35%-40% del total d'exhibició. En el cas de les estrenes, al 2013 la quota de mercat nord-americana ha baixat fins al 35%, ja que s'han incrementat les estrenes de les altres procedències (catalana, espanyola, europea i resta del món) que, de fet, registren les xifres més altes dels últims 5 anys. Per tant, **l'increment del nombre d'estrenes del 2013** que apareixia al quadre 1, **es deu, sobretot, a un augment de les estrenes no nord-americanes.**

Especialment remarcable és el cas de les estrenes i l'exhibició de títols catalans. El 2013, és el grup de pel·lícules que té un creixement més important (23 estrenes i títols exhibits), tot i que més que un creixement, caldria parlar d'una recuperació de valors d'anys anteriors.

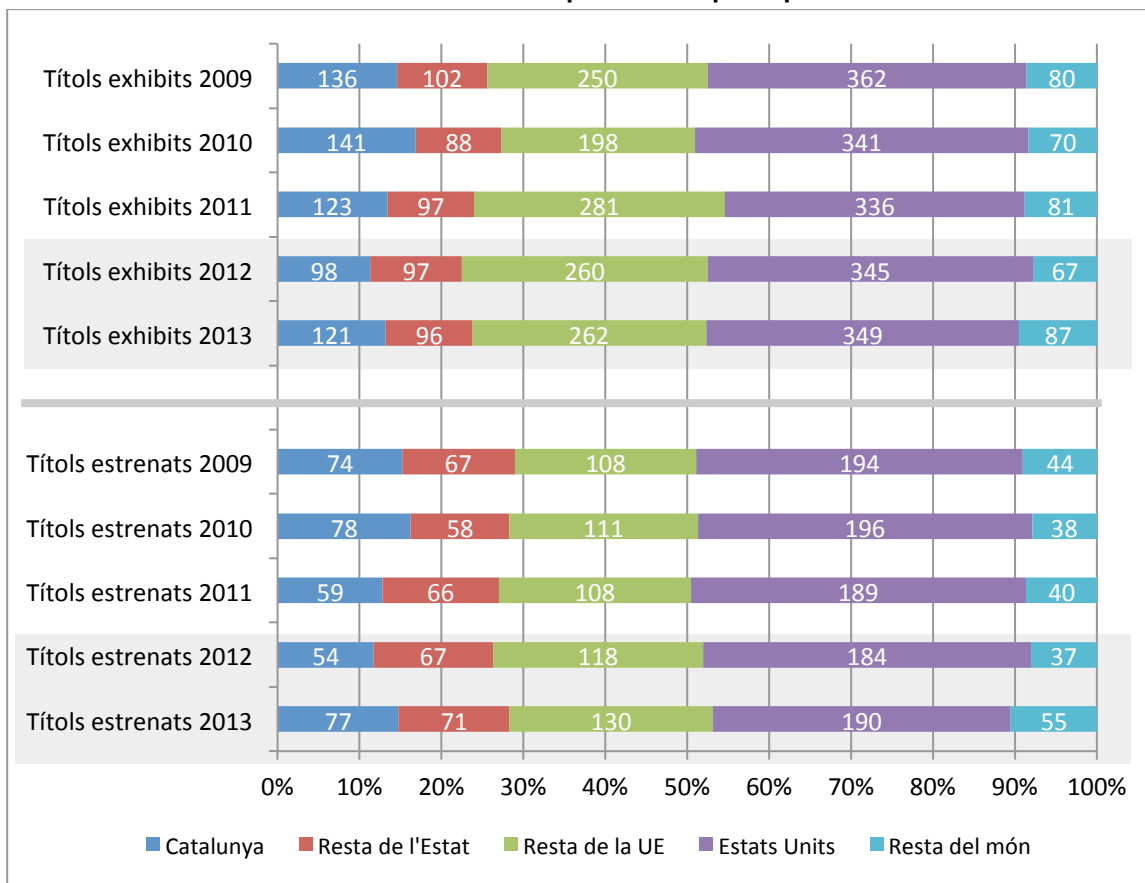
Pel que fa a la relació entre les estrenes catalanes i les de la resta de l'Estat, **al 2013 les estrenes catalanes superen a les de la resta de l'Estat** (77 i 71 respectivament), quan els dos anys anteriors les estrenes catalanes s'havien situat per sota de les de la resta de l'Estat.

El mateix passa amb el nombre total de títols exhibits: al 2013, les pel·lícules catalanes superen amb escreix a les de la resta de l'Estat (121 enfront 96). Al 2012, en canvi, gairebé hi va haver la mateixa exhibició de films catalans (98) i de la resta de l'Estat (97).

Cal tenir present que en aquesta estadística s'ha tingut en compte només la nacionalitat de la productora principal, i que, per tant, no permet diferenciar la totalitat de la producció catalana i la de la resta de l'Estat. Són molts els casos de coproduccions catalanes en què hi ha participació de productores la resta de l'Estat (i viceversa), amb la qual cosa, les xifres mostrades en el següent gràfic tenen un diversitat de procedència molt més àmplia que podeu consultar en l'informe *La producció de cinema a Catalunya 2012-2013*⁴.

⁴ Vegeu l'informe: [La producció de cinema a Catalunya 2012-2013](#)

QUADRE 2: Evolució del percentatge de títols exhibits i estrenats a Catalunya segons la nacionalitat de la productora principal

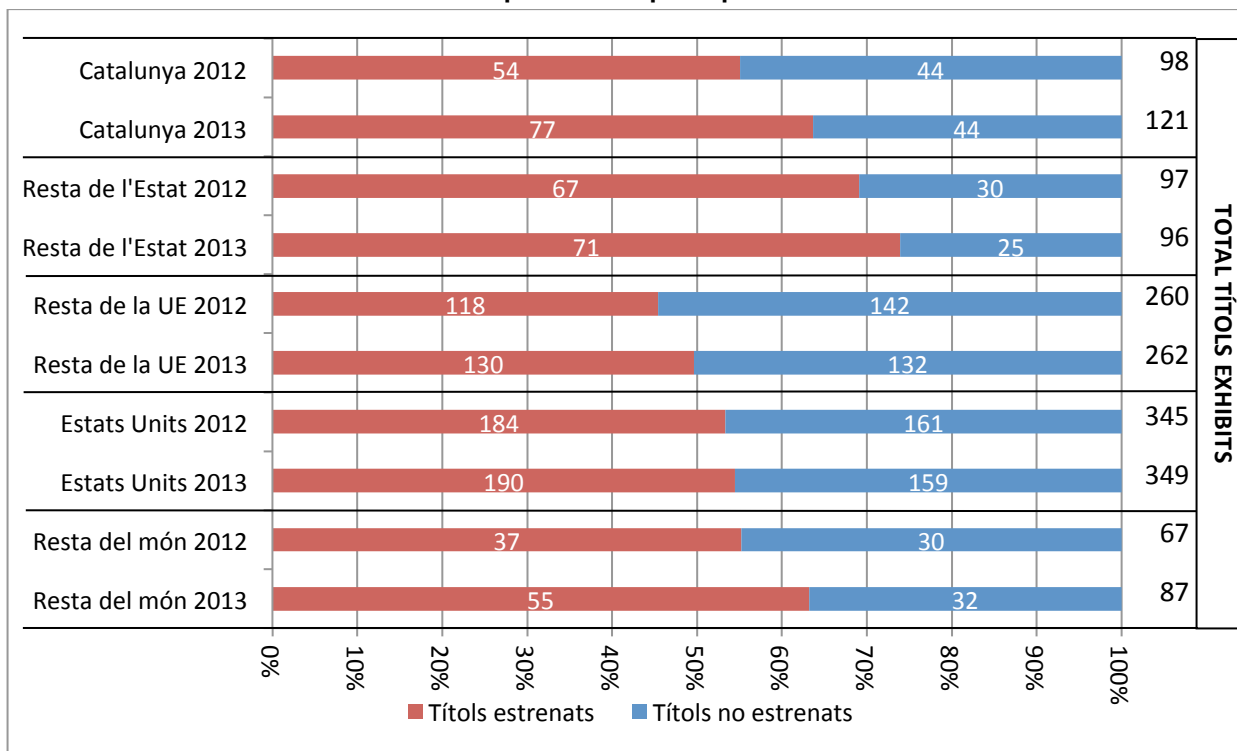
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

A partir d'aquestes dades, si es compara la xifra de pel·lícules estrenades amb el total d'exhibició, es pot veure com **les estrenes cinematogràfiques suposen quasi un 60% de les pel·lícules exhibides a Catalunya** (Quadre 3). La resta són títols que no s'han estrenat aquell any.

D'on s'estrenen menys pel·lícules (percentualment) és de la resta de la Unió Europea (les estrenes no arriben al 50% del total de films exhibits). En contraposició, en les pel·lícules de la resta de l'Estat és on hi trobem percentualment més estrenes (més del 70% de les pel·lícules són estrenes de l'any).

El nombre d'estrenes augmenta en totes les nacionalitats al 2013, però les que ho fan més són les estrenes catalanes, com s'ha comentat en l'anterior gràfic (Quadre 2). Pel que fa a la xifra de pel·lícules exhibides en total, també augmenta en totes les nacionalitats, llevat del cas espanyol que es manté estable.

QUADRE 3: Percentatge dels títols estrenats del total de títols exhibits segons la nacionalitat de la productora principal

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

2. Espectadors i recaptació a Catalunya

Un dels descens més acusats en el panorama de l'exhibició cinematogràfica és la baixada d'espectadors a les sales. Per fer-nos-en una idea, **els espectadors que van anar al cinema l'any 2013 van ser gairebé la meitat que al 2001** (Quadre 4). Si aleshores es van vendre prop de 32 milions d'entrades, al 2013 només se'n van vendre uns 16 milions (16.296.702). El descens ha estat constant i continu des del 2001, quan es va assolir la xifra màxima d'espectadors.

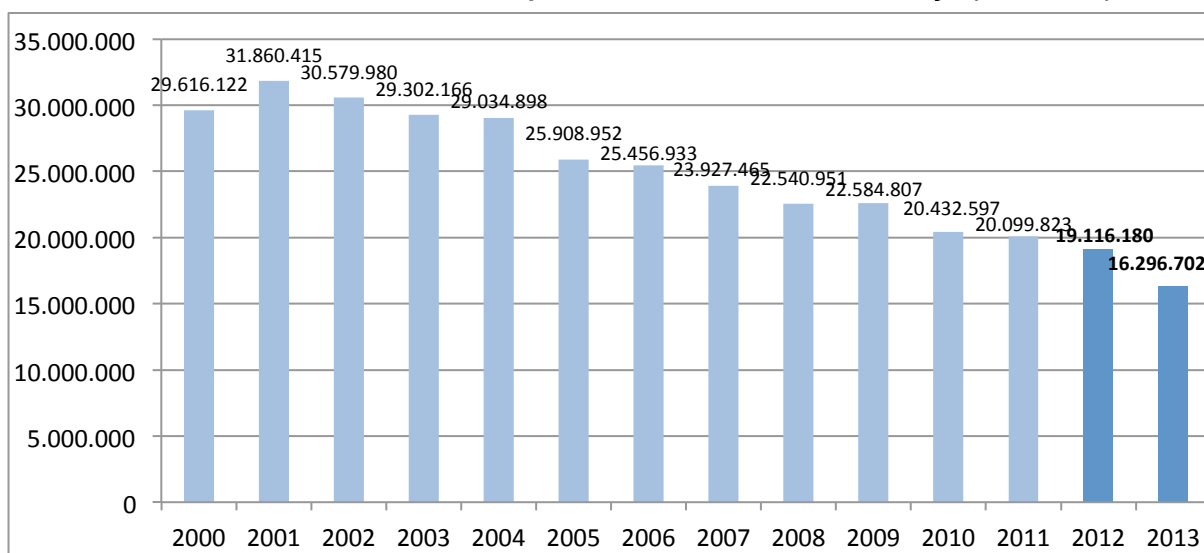
A més a més, **entre el 2012 i el 2013 s'ha registrat la pitjor caiguda dels últims anys**. El nombre total d'espectadors del 2013 és de gairebé 3 milions menys d'entrades venudes que al 2012. No s'havia viscut una baixada tan important des del 2005, en què en un any es van perdre més de 3 milions d'espectadors als cinemes. Caldrà veure en els anys propers si es tracta d'una acceleració del fenomen d'abandonament de les sales o té un caràcter puntual en funció de l'oferta a les cartelleres.

Una altra de les causes de l'actual caiguda d'espectadors ha estat que al 2013 no hi ha hagut cap gran èxit de taquilla. Al 2012 hi va haver 4 pel·lícules que van superar el mig milió d'espectadors, i d'aquestes, una va superar el milió d'espectadors. A més, en el rànquing de les

10 més vistes hi trobem sagues com *Crepúsculo*, *Ice Age* o *Hobbit*, que habitualment són èxits de taquilla. Al 2013, en canvi, no hi ha cap pel·lícula que superi els 400.000 espectadors i els 10 films més vistos es situen tots entre els 300.000 i els 392.000 espectadors.

La baixada del nombre d'espectadors també es pot posar en relació amb la baixa producció cinematogràfica del 2012. Per exemple, en el cas català, el 2012 va ser el pitjor any de la crisi en la quantitat de pel·lícules produïdes a Catalunya. Això podria afectar l'exhibició en els exercicis dels anys següents. Ara mateix, res fa pensar que s'aturi la baixada d'espectadors que s'arrossega des del 2002, a la vista dels resultats de 2013, any que va comptar amb diverses iniciatives per estimular l'assistència a les sales.

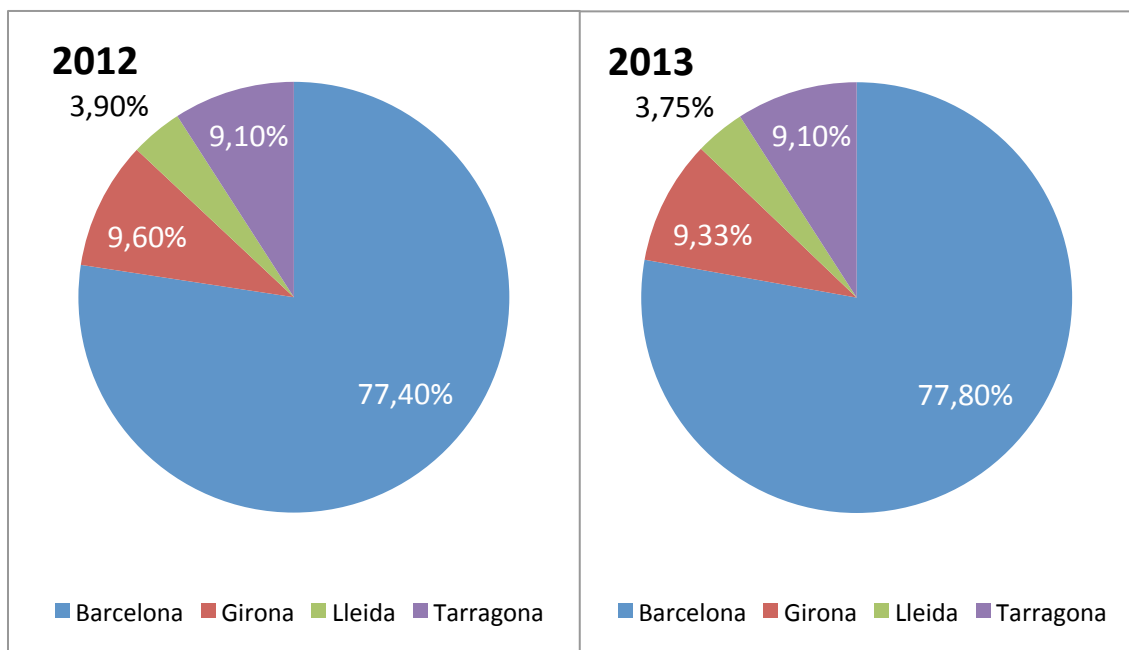
QUADRE 4: Evolució del nombre d'espectadors a les sales de Catalunya (2007-2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

Per províncies, la demarcació amb un percentatge més alt d'espectadors és la de Barcelona, que acapara més de 3/4 parts del total de Catalunya (un 77%). Girona, Lleida i Tarragona es reparteixen el 23% restant (Quadre 5). En aquest sentit, destaca la província de Lleida que no arriba al 4% del total. L'any 2013 la concentració de la província de Barcelona encara es va incrementar més, en detriment de les demarcacions de Lleida i Tarragona.

QUADRE 5: Percentatge d'espectadors de cinema per províncies

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

Aquest fet demostra que **l'activitat cinematogràfica és un tipus d'oci clarament urbà i que es concentra sobretot a les grans ciutats**. Per exemple, al 2012 només la comarca del Barcelonès ja va concentrar el 40% dels espectadors i el 43% de la recaptació, quan només suposa el 30% de la població de Catalunya⁵. Si al Barcelonès hi sumem el Vallès Occidental i Baix Llobregat, sumen prop d'un 65% dels espectadors i de la recaptació de tot Catalunya al 2012. El que ens indica això és que el negoci de l'exhibició és més rendible en les grans ciutats: així, al Barcelonès només hi ha el 20% de les sales de tot Catalunya i el 30% de les pantalles actives, però tenen el 40% dels espectadors. Per tant, **es produeix una concentració de l'exhibició en grans centres multisales, amb moltes pantalles i en grans àrees urbanes, bàsicament de Barcelona i l'Àrea Metropolitana**.

Conseqüències en la recaptació de cinema a Catalunya

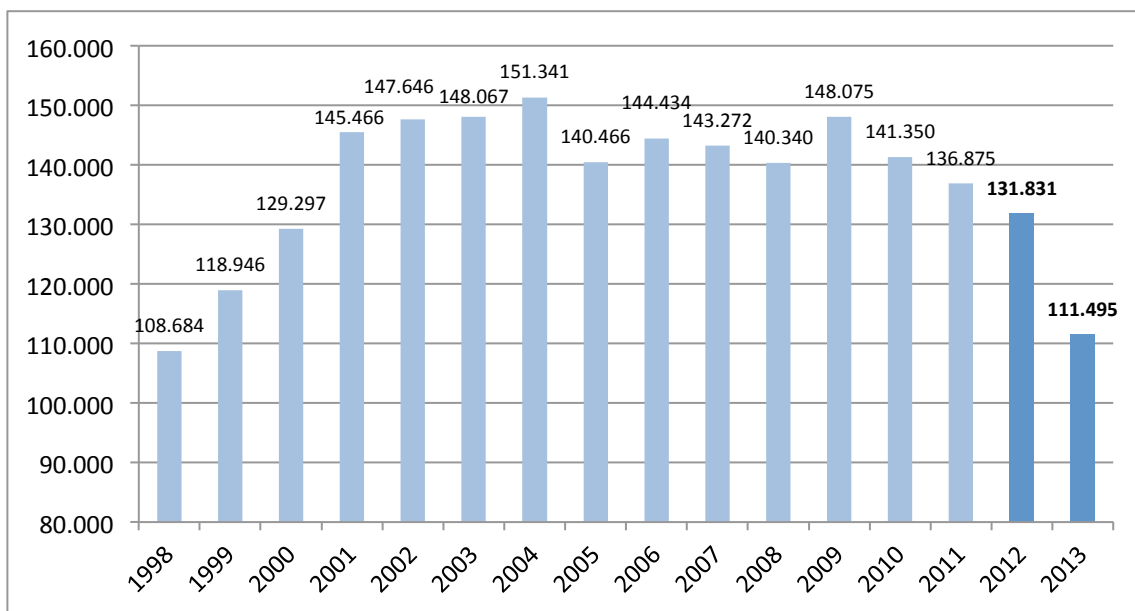
La davallada important d'espectadors (més de 2 milions entre el 2012 i 2013) s'ha fet notar i molt en la recaptació total als cinemes de Catalunya. L'any 2013 **s'han recaptat 20 milions d'euros menys que al 2012** (un 15% menys) i **36 milions menys que al 2009** (gairebé un 20% menys). De fet, **per trobar una xifra de recaptació tan baixa caldria remuntar-se a l'any 1998** (Quadre 6).

El descens de la recaptació no és pas un fet nou en l'exhibició cinematogràfica, però sí que és cert que **mai com fins ara no s'havia produït una davallada tan important**. El més significatiu és que entre el 2005 i el 2009 la baixada d'espectadors no va suposar una menor recaptació ja

⁵ Font: IDESCAT, *Anuari Estadístic de Catalunya*. Enllaç web: <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=258>

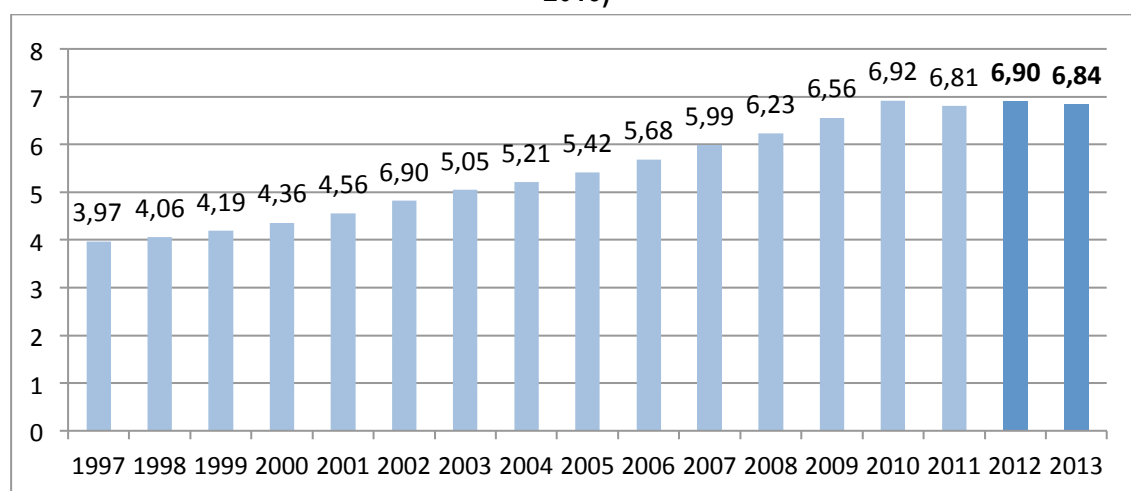
que el preu de l'entrada va pujar i va ajudar a compensar-ho. (Quadre 7). Ara bé, aquests darrers anys el preu de l'entrada no ha pujat, i això, sumat a la pèrdua d'espectadors, és el que ha provocat un descens progressiu de la recaptació que s'ha aguditzat al 2013.

QUADRE 6: Evolució de la recaptació (en milers d'euros) de les sales de cinema a Catalunya (1998-2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

QUADRE 7: Preu mitjà de l'entrada (en euros) a les sales de cinema de Catalunya (1997-2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

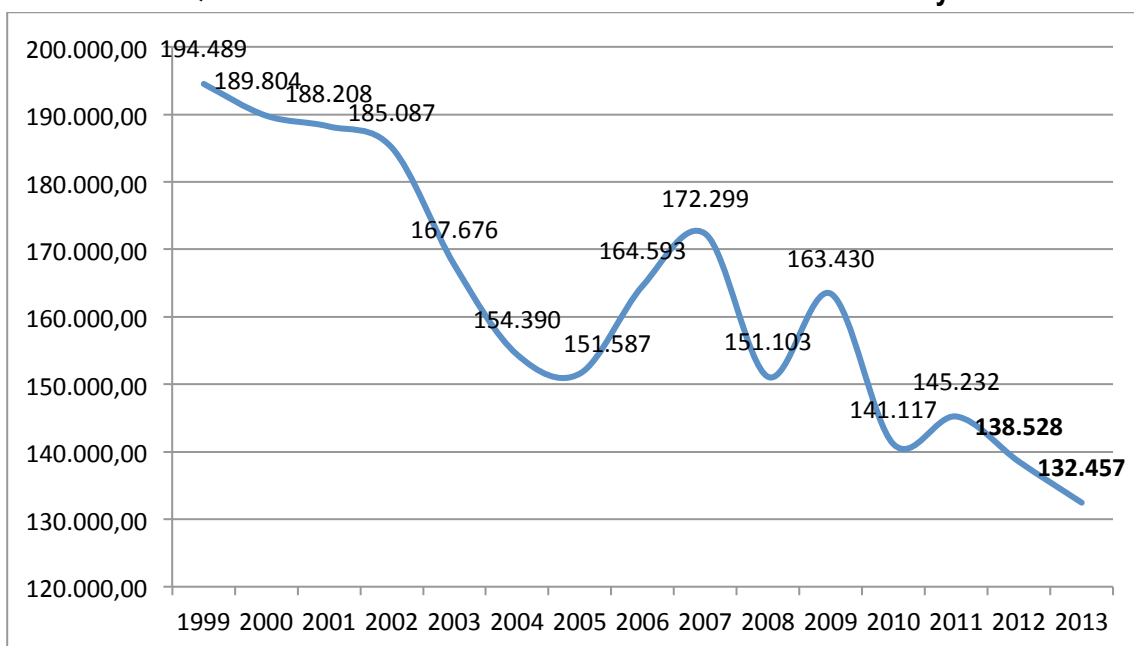
Un dels factors que permet explicar aquesta moderació de l'increment del preu de l'entrada són els descomptes i campanyes de promoció que s'apliquen durant uns dies. La *Festa del Cinema* és una promoció en què durant uns dies es rebaixa l'entrada a només 2,90 euros. Aquesta

campanya porta realitzant-se des del 2009 i en la seva vuitena edició ha aconseguit vendre prop de 2,2 milions d'entrades⁶.

La baixada d'espectadors, de recaptació i la reducció del preu d'entrada posa de manifest que **la projecció comercial de cinema cada vegada és menys rendible**. Una forma amb què es comprova això és a través de l'índex de rendiment (IR)⁷, proposat per l'Observatori de la Producció Audiovisual. Aquest índex s'obté de la relació entre la recaptació i el nombre de sessions d'un film, multiplicat pel nombre de films exhibits anual a Catalunya.

D'aquesta forma, es pot comprovar com **hi ha un descens sostingut de la rendibilitat de les projeccions** (Quadre 8). Segons aquest índex, entre el 2001 i el 2013 el valor de rendibilitat de l'exhibició de cinema ha baixat prop d'un 30%. Els únics moments en què la rendibilitat va augmentar va ser als anys 2007 i 2009.

QUADRE 8: Índex de rendiment dels films exhibits a Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

La important davallada de la recaptació i dels espectadors no s'està notant tant en el cas del nombre de pantalles i de sales de cinema de Catalunya. Tant és així que **la quantitat de pantalles de cinema a Catalunya s'han mantingut en xifres semblants a les dels darrers vuit anys** (Quadre 9). És més, l'any 2011 s'havien assolit el màxim nombre de pantalles de Catalunya. Entre 2012 i 2013, la quantitat total de pantalles ha estat menor a la del 2011 però al 2013 s'han incrementat respecte l'any anterior.

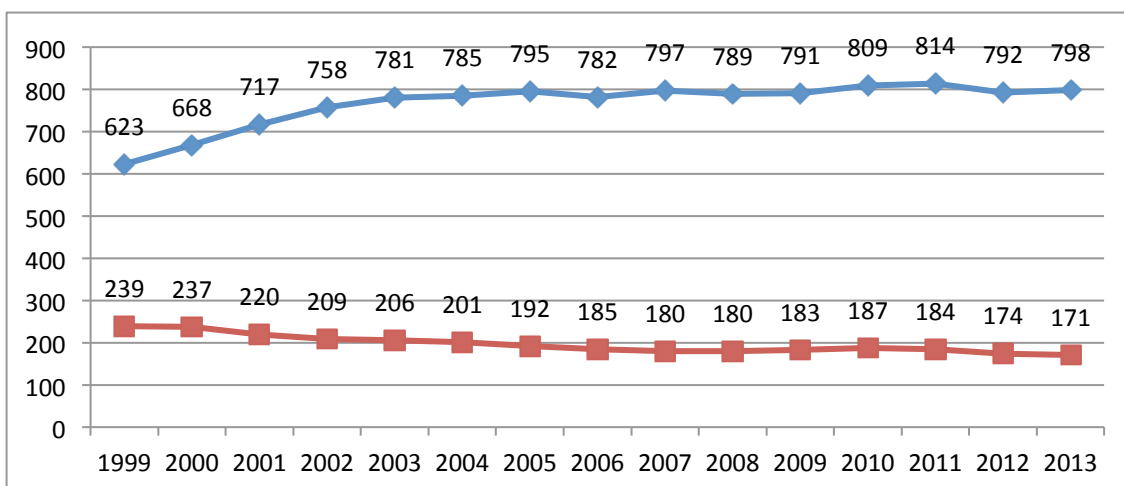
⁶ Consulta al web: http://cultura.elpais.com/cultura/2014/10/28/actualidad/1414483391_119636.html

⁷ Índex proposat per l'OPA, inicialment per a comparar els resultats de cada nacionalitat, però també útil per al seu conjunt. A partir de les dades disponibles, l'OPA utilitza un índex propi de rendiment dels films en funció de la seva nacionalitat. Aquest índex permet tenir una aproximació a la rendibilitat mitjana per projecció dels films de cada nacionalitat a partir de la següent fórmula $IR = (R / P) \times F$. On IR: Índex de rendiment, R: Recaptació del film, P: Nombre de projeccions del film i F: Nombre de films exhibits.

Per contra, **el nombre de cinemes ha anat baixant des de principis de la dècada del 2000**. Al 2013 hi havia 66 cinemes menys que al 2000 (171 respecte 237), i és la xifra més baixa dels darrers quinze anys. Això es deu a diversos fenòmens: per una banda, a la concentració en grans centres multisales, que computen com un sol cinema però que tenen moltes pantalles, i per l'altra, també a la falta de rendibilitat produïda per una baixada de la recaptació i dels espectadors. De fet, durant aquests dos anys s'han produït diversos tancaments de sales, com els cinemes *Alexandra*, *Urgell* i *Renoir* de Barcelona, diversos cinemes *Lauren* (Gràcia, Viladecans, etc.) o *l'Atlàntida* de Manresa. Tot i això, també han obert noves multisales, com el *Balmes Multicines* de Barcelona.

Aquesta xifra de cinemes segurament es veuria reduïda si ampliéssim l'anàlisi als primers mesos del 2014. Aquest any, han estat moltes les notícies de cinemes que abaixaven la persiana, com el *Lauren Horta*, *l'IMAX Port Vell* o el *Club Coliseum*, tots tres de Barcelona. També han tancat cinemes comarcals, com el *Kursal* d'Igualada o *l'Urgell* de Mollerussa per la falta de rendibilitat econòmica, però també pel cost que suposa digitalitzar l'exhibició^{8,9}. De fet, aquest ha estat un dels detonadors dels tancaments de diversos cinemes.

QUADRE 9: Nombre de pantalles i sales de cinema amb activitat

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

Espectadors i recaptació segons la nacionalitat dels films

El descens d'espectadors i de la recaptació també es fa evident si es té en compte segons la nacionalitat dels films. **L'any 2013 és l'any amb els pitjors resultats d'espectadors i de**

⁸ www.regio7.cat/anoia-baix-llobregat/2014/01/16/kursal-digualada-tanca-avui-deixa/255143.html

⁹ <http://www.324.cat/noticia/2401201/pladurgell/Mollerussa-viu-amb-resignacio-el-tancament-del-cine>

recaptació des de l'inici de la crisi en el cinema català i europeu (Quadres 10 i 11). En el cas espanyol és el segon resultat més negatiu i l'excepció la trobem en les pel·lícules de la categoria "Resta del món", que han incrementat la seva quota en els darrers dos anys.

Per nacionalitats, de la mateixa manera que passava en el nombre de títols exhibits i estrenats, **les pel·lícules procedents dels Estats Units són les que aclaparen la gran majoria d'espectadors i de recaptació de l'exhibició de cinema a Catalunya**. Entre el 2008 i el 2013, gairebé el 70% dels espectadors i de la recaptació va ser en pel·lícules d'origen nord-americà, excepte l'any 2012 en què el cinema dels Estats Units "només" va suposar el 55% dels espectadors i la recaptació (la xifra més baixa des de l'inici de la crisi).

Aquesta disminució de la quota estatunidenca al 2012 va anar a favor del cinema de la resta de localitzacions. En especial, el cinema de la resta de la Unió Europea, que entre 2011 i 2012 va créixer més d'un 20% en la recaptació i en els espectadors. Ara bé, al 2013 la davallada ha estat molt important, ja que **els espectadors i la recaptació del cinema europeu al 2013 suposen només la meitat que al 2012**. En només un any, és la nacionalitat que més disminueix i registra les seves pitjors dades dels últims anys. Per tant, la forta baixada del cinema europeu és un factor que explica, en part, la disminució del total d'espectadors i de recaptació del 2013.

En el cas del cinema català i de la resta de l'Estat, fins al 2012 es podia observar com, en general, cada any mantenien una quota de mercat similar (entre el 13 i el 18% sumant els dos). La peculiaritat és que, els anys en què el cinema català guanya espectadors i recaptació, és en detriment dels espectadors i de la recaptació del cinema espanyol i viceversa. És a dir, quan un augmentava la recaptació i els espectadors, l'altre en perdia, de tal forma que no progressava en la quota de mercat i això indica que hi ha una quota del públic espectador interessat en les produccions nacionals (catalanes o de la resta de l'estat). També cal tenir present que el límit entre una pel·lícula de producció catalana o espanyola és bastant difús, ja que molts films es coprodueixen amb empreses de la resta de l'Estat. Pel que fa a les dades del 2013, tots dos mercats han perdut espectadors i recaptació.

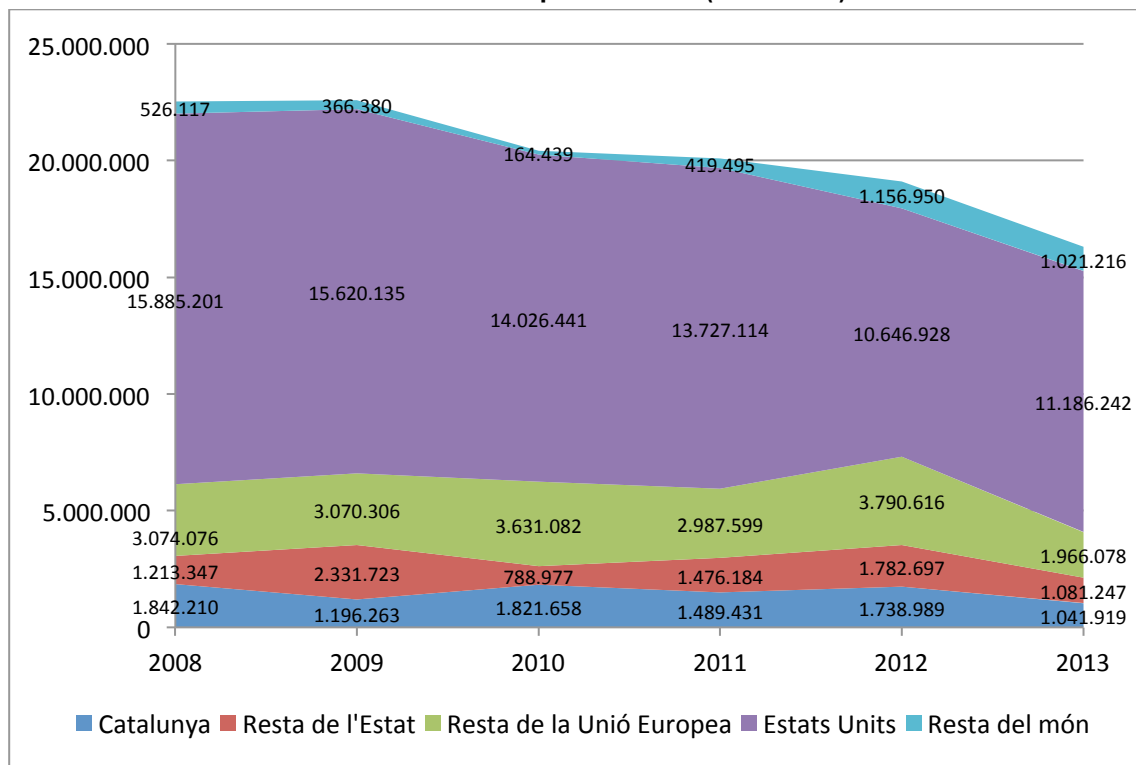
També cal destacar que durant els anys 2012 i 2013, **les xifres d'espectadors i recaptació del cinema de la resta de l'Estat s'han situat per sobre de les xifres del cinema català**. D'aquesta forma, s'ha invertit les xifres més favorables al cinema català, que superava a l'espanyol durant els anys 2008, 2010 i 2011.

Per la seva banda, **el cinema de la resta del món és l'únic que ha crescut en els últims dos anys** respecte a anys previs. De fet, l'any 2012 va registrar les seves millors xifres d'espectadors i recaptació, amb gairebé 1.157.000 espectadors i una recaptació superior als 8 milions d'euros. Al 2013, en canvi, les xifres d'espectadors i recaptació també han baixat (però menys que en les altres nacionalitats). Una part de l'èxit d'aquest cinema és l'aparició de sagues d'èxit com *El Hobbit*, que es situa les seves pel·lícules en les deu més vistes del 2012 i el 2013. En aquest

cas, més d'un terç dels espectadors d'aquesta categoria del 2012 i 2013 es deuen a pel·lícules d'aquesta saga.

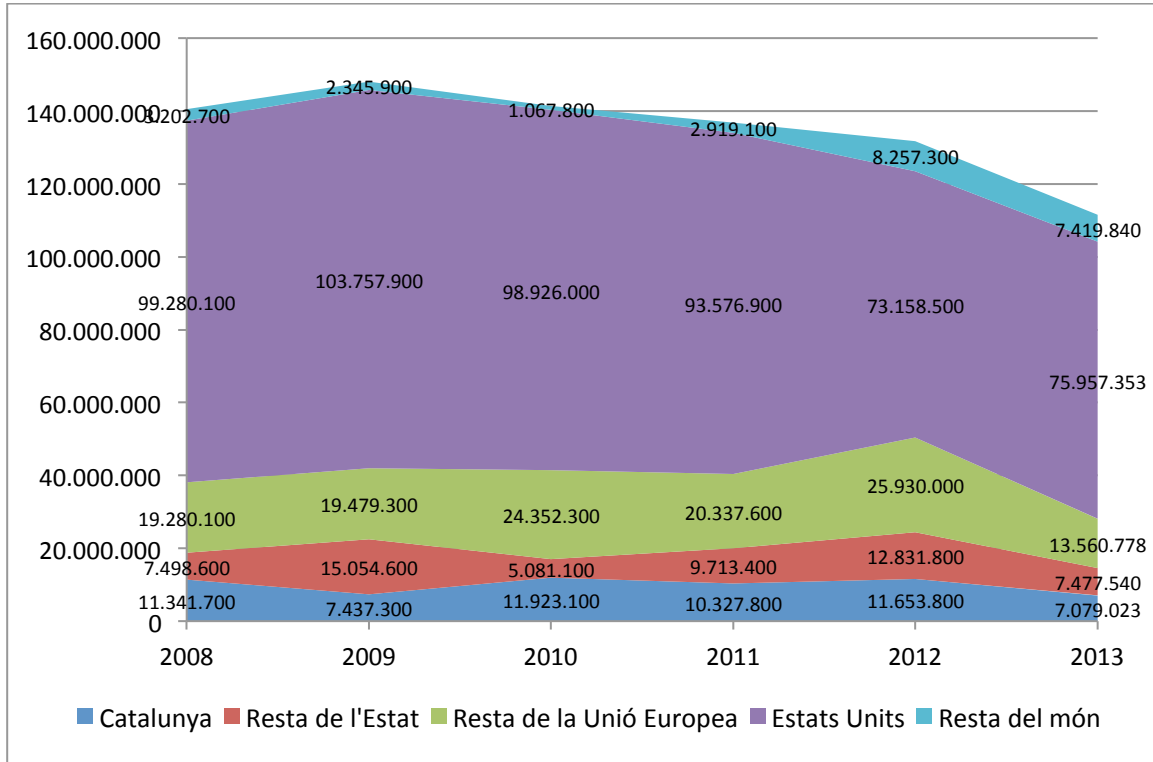
Pel que fa a les sessions de cinema per nacionalitat (Quadre 12), mantenen un patró força semblant al dels espectadors i la recaptació, amb un descens de les sessions de totes les nacionalitats l'any 2013, llevat dels Estats Units que va recuperar la quota de mercat perduda al 2012 (del 58% de les sessions del 2012 al 65% del 2013).

QUADRE 10: Distribució dels espectadors en sales de cinema a Catalunya segons la nacionalitat de les produccions (2008-2013)

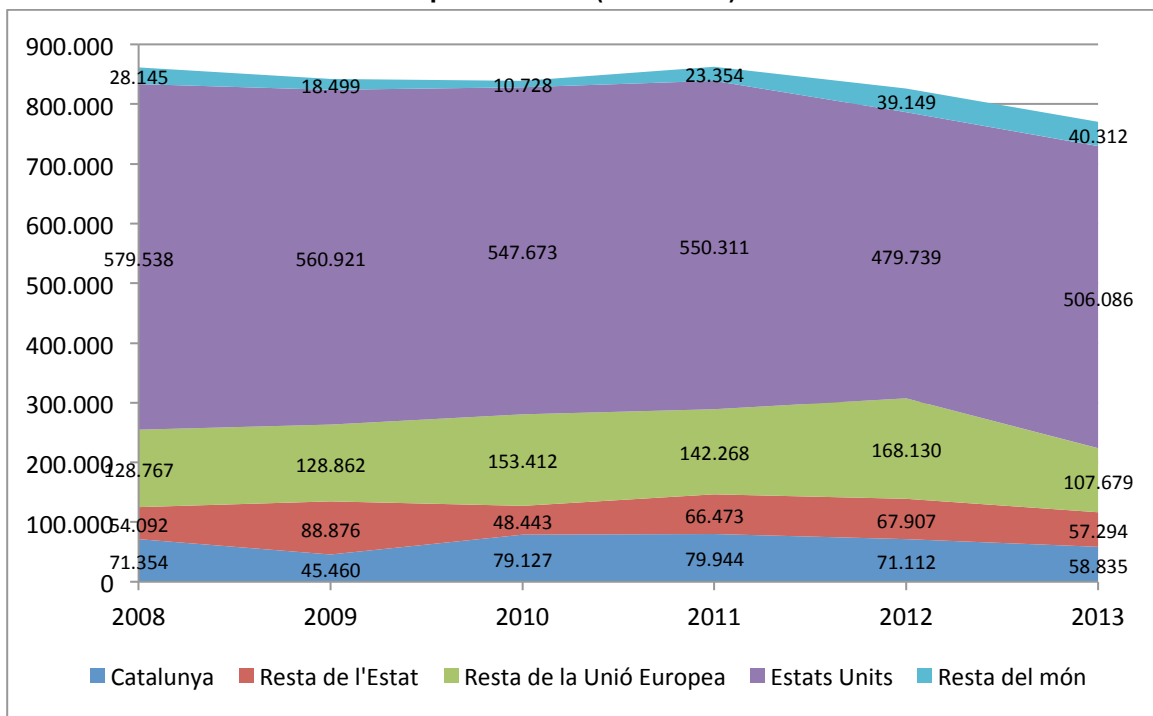
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

QUADRE 11: Recaptació (en euros) a sales de cinema de Catalunya segons la nacionalitat de les produccions (2008-2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

QUADRE 12: Distribució de les sessions de cinema a les sales segons la nacionalitat de les produccions (2008-2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

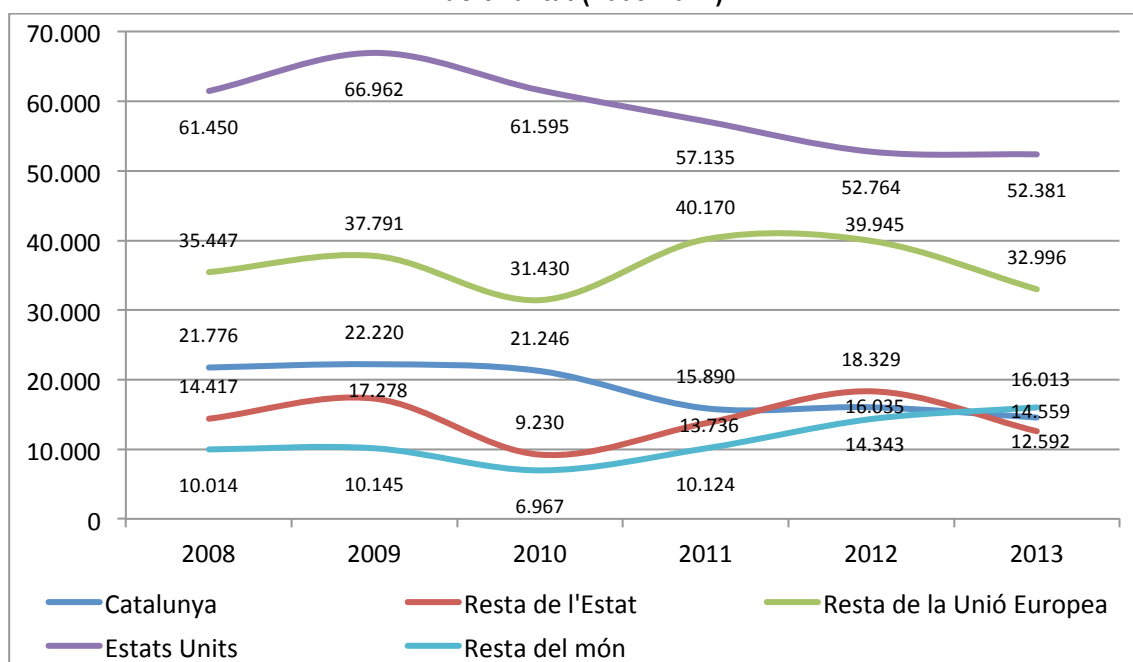
Pel que fa a l'índex de rendiment segons les nacionalitats dels films exhibits, la tendència general és al descens de la rendibilitat en totes les produccions, amb l'excepció dels films provinents de la categoria "Resta del món".

Les pel·lícules dels Estats Units segueixen sent les més rendibles de programar segons l'índex de rendibilitat proposat per l'OPA (Quadre 13), però el descens ha estat significatiu i només l'increment d'espectadors i de recaptació del 2013 ha aconseguit frenar una baixada constant. Aquesta pèrdua de rendibilitat dels films estatunidencs ha fet que actualment no hi hagi tanta diferència les produccions nord-americanes i les pel·lícules de la Unió Europea.

De fet, **la rendibilitat dels films de la Unió Europea (excepte Espanya) s'ha mantingut força estable durant els darrers 5 anys** i fins i tot va registrar un increment entre 2011 i 2012. Amb tot, i com a símptoma de la reducció dràstica d'espectadors i recaptació vistes als quadres 10 i 11, l'índex de rendibilitat també se n'ha vist afectat.

A la banda baixa de l'índex hi ha un triple "empat" entre les pel·lícules catalanes, espanyoles i de la categoria "Resta del món", amb la diferència que les pel·lícules catalanes mostren una tendència de baixada i les espanyoles realitzen cicles d'alts i baixos en la rendibilitat. Els films de la categoria "Resta del món", en canvi, són els únics que pugen en l'índex, com a símptoma de l'increment d'espectadors, sessions i recaptació.

QUADRE 13: Índex de rendiment (IR) a les sales dels films exhibits a Catalunya segons la nacionalitat (2008-2012)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

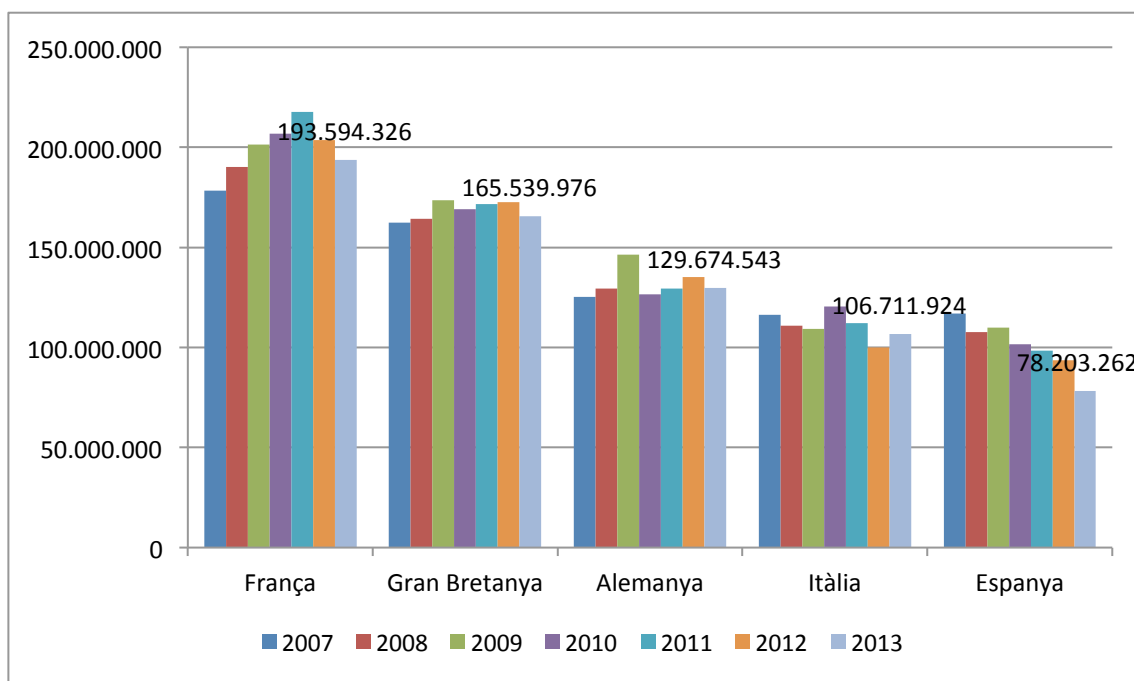
Comparació d'espectadors i de recaptació amb la resta d'Europa

En relació amb el conjunt d'Europa, **Espanya es situa a la cua dels països grans europeus en nombre d'espectadors i de recaptació** (Quadre 14 i 15). A més a més, és el país que més aguditza una davallada d'espectadors i recaptació. Tot i que la població total d'Espanya sigui inferior a la dels altres països, (per tant, es podria entendre una xifra més baixa d'espectadors i recaptació) l'interessant és analitzar com la tendència espanyola és la més negativa del conjunt de països grans de la Unió Europea.

En les dades dels següents tres quadres, s'observa una clara diferència entre els països mediterranis i els centre-europeus: A l'arc mediterrani la recaptació i els espectadors han disminuït en els últims anys, mentre que a Gran Bretanya i Alemanya han aconseguit tenir una recaptació amb increments llevat de l'últim any. Caldrà veure si la disminució del 2013 es manté en els propers anys o si es manté la tendència estable a Alemanya i Gran Bretanya.

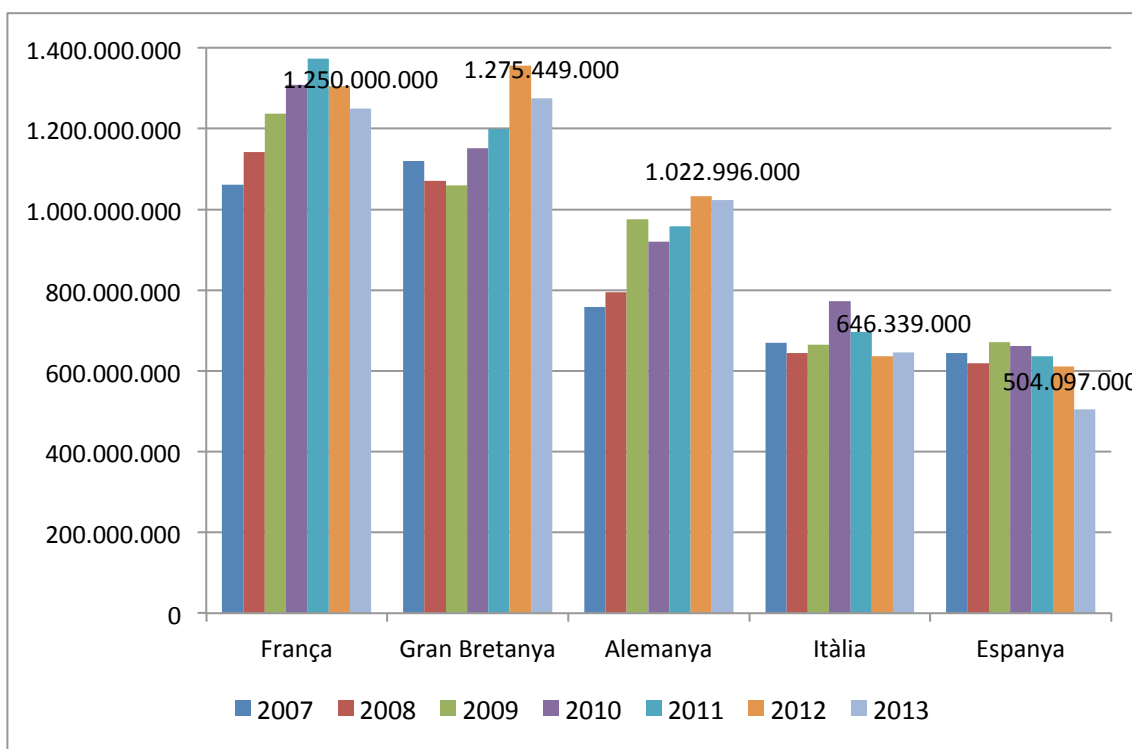
Ara bé, aquest augment de la recaptació no es conseqüència d'un increment d'espectadors, que es manté força estable tant a Gran Bretanya i a Alemanya. El que explica una recaptació més gran és l'increment del preu de l'entrada que ha pujat bastant a aquests dos països (Quadre 16).

QUADRE 14: Assistència d'espectadors a les sales cinematogràfiques dels principals països europeus

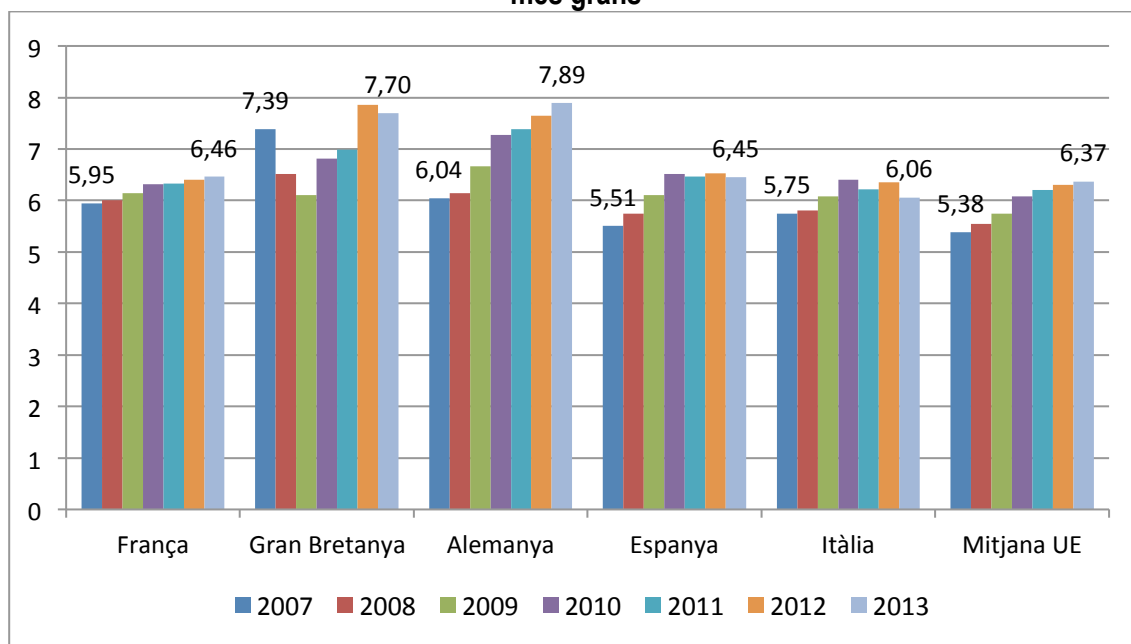
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori Europeu de l'Audiovisual

QUADRE 15: Recaptació (en euros) a les sales cinematogràfiques dels països europeus més grans

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori Europeu de l'Audiovisual

QUADRE 16: Preu mitjà de l'entrada (en euros) a les sales de cinema dels països europeus més grans

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori Europeu de l'Audiovisual

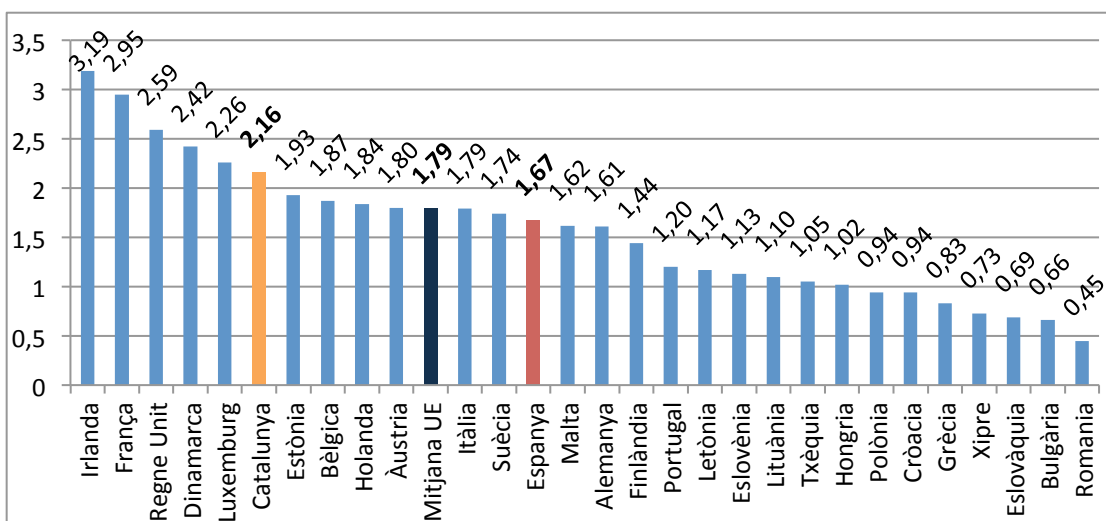
Amb tot, el preu de l'entrada de cinema és més car a Espanya que a Itàlia, quan la renda per càpita espanyola és més baixa que la italiana, segons dades de l'FMI¹⁰.

Ara bé, per comparar amb més exactitud l'assistència al cinema de catalans i espanyols amb la resta de països europeus, l'indicador més adequat seria la freqüència d'assistència al cinema per habitant. D'aquesta manera, es pot comprovar com **els catalans assisteixen més al cinema que la mitjana europea** (Quadre 17). Comparant el nombre d'entrades venudes al 2013 a Catalunya (16.296.702) amb la població del país (7.553.650 persones al 2013¹¹) surt que, de mitjana, cada català aniria al cinema 2,16 vegades a l'any (la mitjana de la UE és de 1,79).

Aquesta balança positiva, però, ha baixat bastant en els últims anys. Si ens remetem a l'*Informe sobre l'exhibició cinematogràfica del 2008*¹², la mitjana catalana se situava en 3,26 entrades per habitant i any, només per darrere d'Irlanda.

Pel que fa al conjunt de l'Estat Espanyol, el balanç és més negatiu: entre els anys 2008 i 2007 s'ha passat d'una mitjana d'assistència al cinema de 2,5 vegades per habitant i any a només 1,67 vegades, fet que ha relegat Espanya de la cinquena a la tretzena posició del rànquing europeu, per sota de la mitjana europea i, dintre dels països grans, només per davant d'Alemanya.

QUADRE 17: Nombre d'entrades per habitant als països de la Unió Europea (2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades l'Observatori Europeu de l'Audiovisual i de l'ICEC

Malgrat el balanç positiu en el marc de la mitjana europea, si es compara Catalunya amb altres països de població similar (Quadre 18), el nostre país és el que més baixa en nombre

¹⁰ Dades de la renda per càpita per països de l'FMI (2012): <http://goo.gl/jYhlyJ>

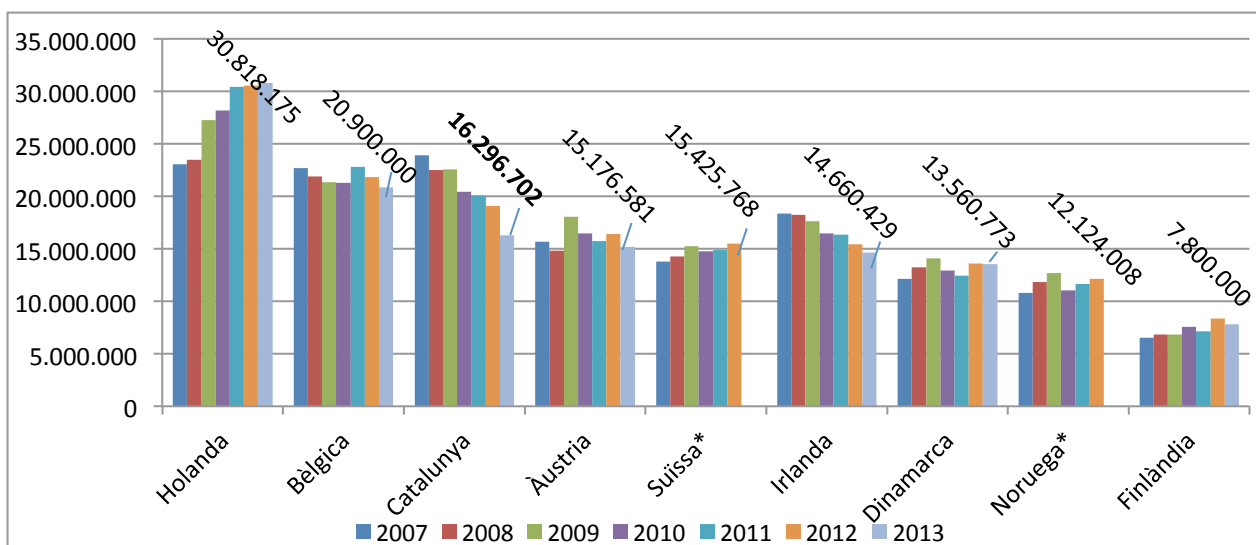
¹¹ Dades extretes de l'*Anuari Estadístic de Catalunya*: www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=245

¹² *Informe sobre l'exhibició cinematogràfica (2008)*

Disponible a l'enllaç: <http://opa.upf.edu/informes/informe-sobre-lexhibicio-cinematografica-2008>

d'espectadors i de recaptació en els últims anys, especialment al 2012, com hem vist al Quadre 6.

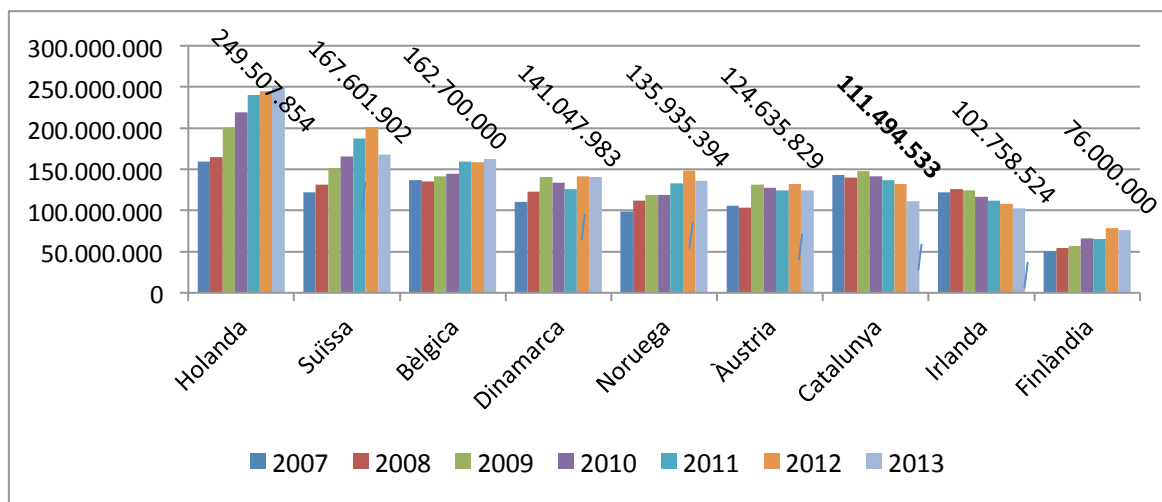
QUADRE 18: Evolució del nombre d'espectadors de cinema als països de l'Europa Occidental de mida semblant a Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades l'Observatori Europeu de l'Audiovisual i de l'ICEC
*2013: sense dades de Noruega i de Suïssa

A més, en els diferents països es poden veure tendències clarament oposades: Per una banda, destaca l'increment d'espectadors i de recaptació d'Holanda (més marcat entre 2007 i 2011, i menor en els darrers dos anys). Per l'altra banda, un altre país en què també disminueix força la xifra d'espectadors és Irlanda, que tradicionalment ha estat el país amb una assistència al cinema per habitant més alta de tot Europa (vegeu Quadre 18). Per tant, el que es produeix és una reducció de països tradicionalment més taquillers, com Catalunya o Irlanda i un increment de països que no tenien una assistència tan elevada al cinema (com en el cas d'Holanda). Aquestes mateixes dades també coincideixen en l'evolució de la recaptació cinematogràfica d'aquests països (Quadre 19)

QUADRE 19: Evolució de la recaptació (en euros) en sales cinematogràfiques als països de l'Europa Occidental petits

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades l'Observatori Europeu de l'Audiovisual i de l'ICEC

3. Exhibició cinematogràfica en llengua catalana

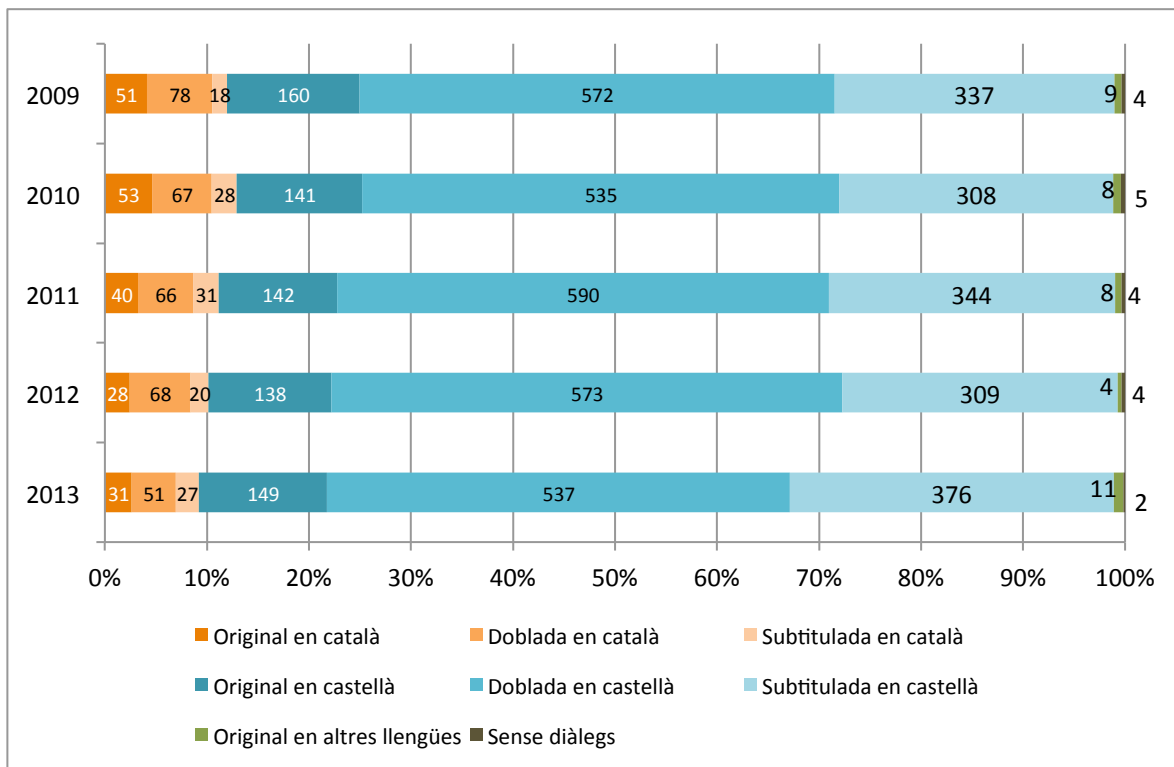
El castellà és la llengua hegemònica de l'exhibició cinematogràfica a Catalunya. **Un 93% de les pel·lícules exhibides al 2013 i un 95% de les del 2012 van ser en castellà** (Quadre 20). En comparació amb la llengua catalana, la diferència és molt substancial, ja que només un 13% de les pel·lícules exhibides a Catalunya el 2012 i 2013 van ser en català. (La suma total dona més de 100% perquè hi ha títols que tenen una versió en llengua catalana i una altra en castellà). En comparació amb anys anteriors, s'ha incrementat la quota de presència del castellà i això ha anat en detriment de la presència de pel·lícules en català.

El segment de pel·lícules més quantiós són les doblades en castellà, que suposen més de la meitat del total de títols exhibits. Tot i això entre el 2012 i el 2013 el nombre de pel·lícules doblades en castellà va baixar lleugerament. Això es deu a l'increment dels llargmetratges subtítulats en castellà, que cada vegada va prenent més força i suposa un major nombre de pel·lícules. Aquesta tendència ja s'apreciava en l'anterior informe sobre l'exhibició a Catalunya de l'OPA¹³ en què es constata l'auge de les versions originals subtítulades en castellà i que s'ha tornat una opció important alternativa al doblatge.

Finalment, en relació amb el nombre de **títols originals en català i castellà**, el 2012 va ser l'any amb un nombre de films més baix en les dues llengües (una mostra més del moment de crisi que va viure el cinema aquell any). Al 2013, en canvi, s'aprecia una lleu millora, però en general segueix estant en xifres més baixes que les de 2009 o 2010. Per altra banda, el cinema original en altres llengües o sense diàlegs segueix sent simbòlic a Catalunya.

¹³ Vegeu l'informe: [El cinema en sales a Catalunya: Evolució del panorama de l'exhibició, 2009-2011](#).

QUADRE 20: La llengua dels títols exhibits en sales (2009-2013): distribució percentual segons les modalitats

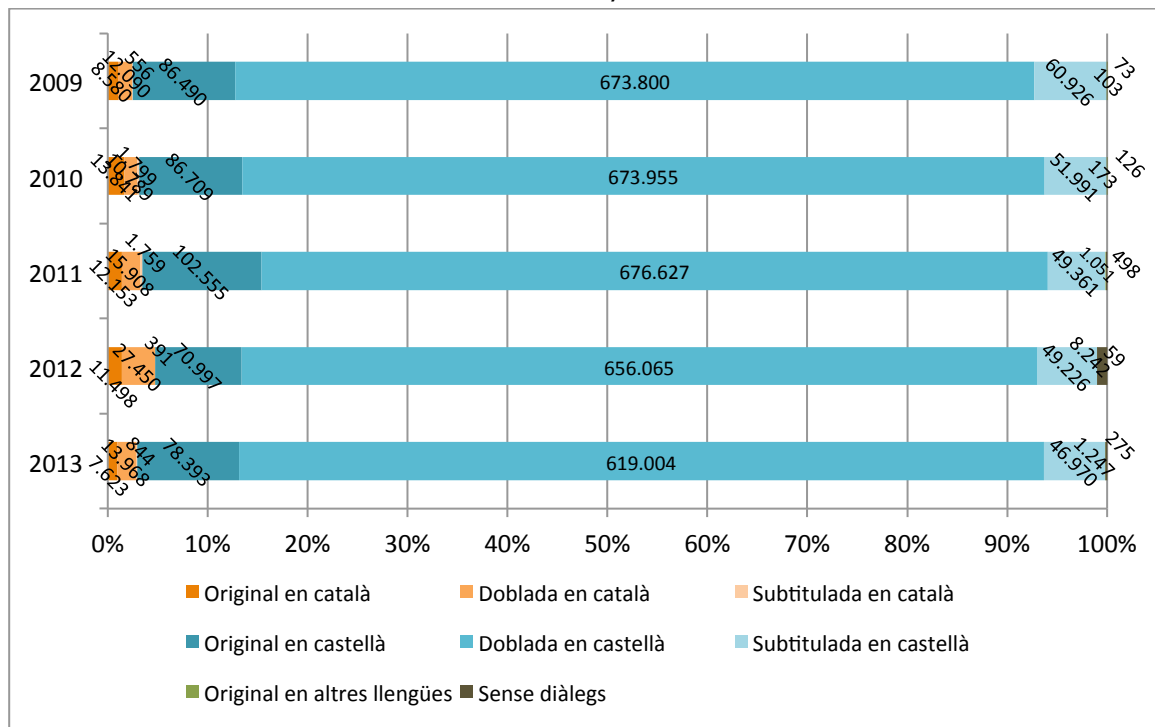
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICEC

Si es pren com a referència el nombre de projeccions segons la llengua, la predominança del castellà és encara major: **Un 94% de les projeccions de cinema del 2012 i quasi un 97% de les del 2013 van ser en llengua castellana.** Per contra, el català només va significar un 5% de les projeccions del 2012 i un 3% de les del 2013. (Quadre 21).

Novament, el gruix més significatiu va ser el de les pel·lícules doblades al castellà, que van suposar un 80% del total de sessions. Tot i això, en xifres absolutes s'aprecia un descens important del nombre total de sessions de doblatge en castellà: en dos anys es passa de les 676.000 sessions del 2011 a les 619.000 del 2013. Aquest descens és generalitzat en gairebé totes les categories: **si al 2011 el nombre total de sessions de cinema va fregar les 860.000, al 2013 va baixar fins a les 768.000, gairebé 100.000 sessions de cinema menys que dos anys enrere.**

Una de les úniques excepcions d'aquesta davallada va ser l'increment al 2012 de sessions de films doblats al català (respecte al 2011 es va incrementar en més d'un 70%). Això va fer que es tractés de la xifra més alta dels últims cinc anys en sessions de pel·lícules doblades en català. Al 2013, en canvi, el nombre de sessions d'aquest tipus també va baixar i es va situar en valors semblants als de 2011 i 2010.

QUADRE 21: Evolució del nombre de sessions en sales de cinema segons la llengua (2009-2013)

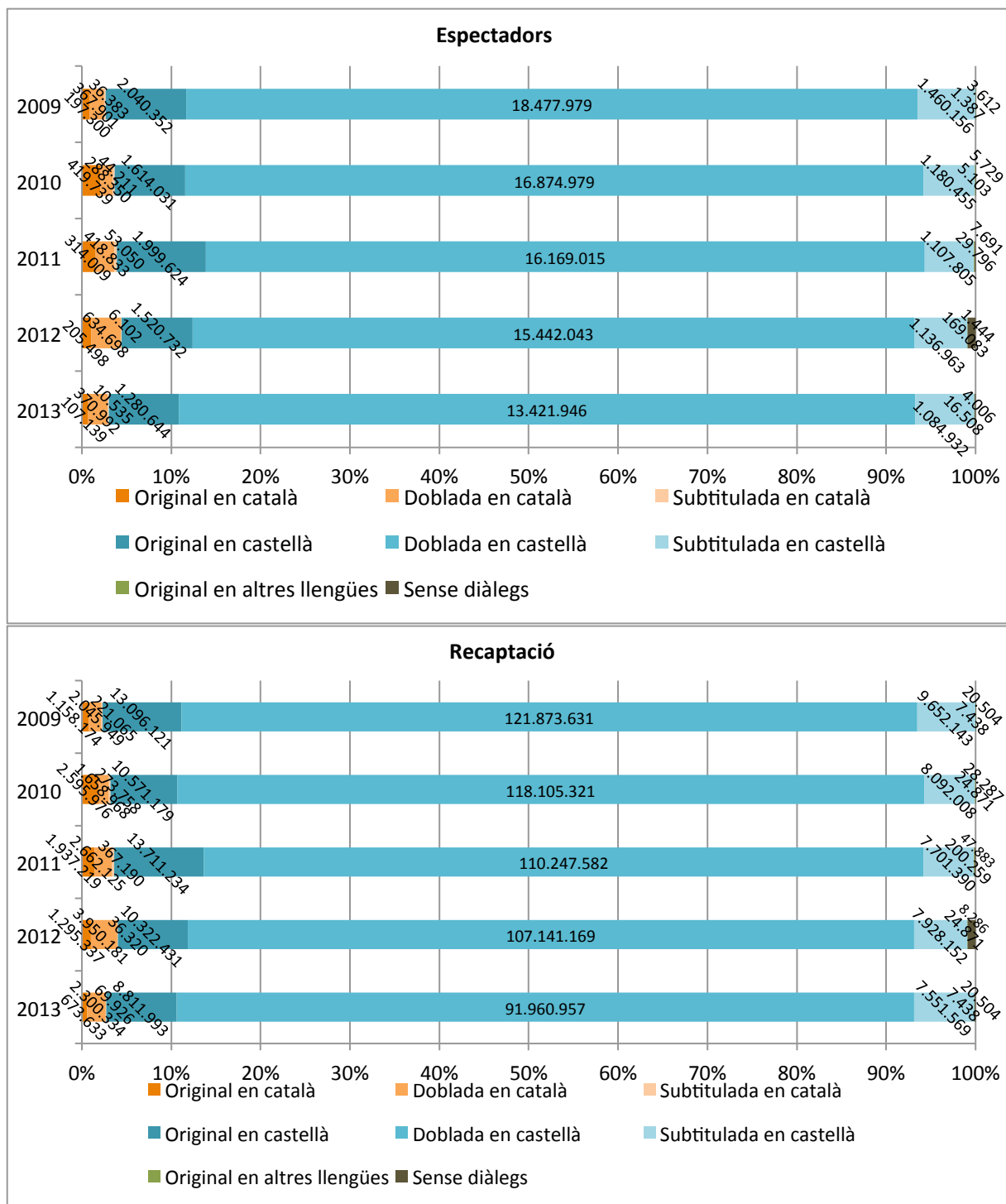
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICEC

Aquestes proporcions també es mantenen de forma similar en el cas dels espectadors i de la recaptació: **Quasi un 95% dels espectadors de cinema del 2012 i un 97% dels del 2013 van veure pel·lícules en castellà.** Això va fer que les pel·lícules en llengua catalana només apleguessin el 4% dels espectadors del 2012 i menys del 3% al 2013. (Quadre 22).

El descens d'espectadors és gairebé generalitzat en totes les versions en castellà. Les pel·lícules en aquesta llengua van aplegar 2,3 milions menys d'espectadors al 2013 que al 2012 ja que es va passar dels 18 milions d'espectadors del 2012 als 15,7 del 2013. L'única categoria que modera el seu descens són les pel·lícules subtitulades en castellà, amb unes xifres d'espectadors força semblants els dos anys.

En el cas de la llengua catalana, el descens d'espectadors és especialment acusat: **al 2013 hi va haver gairebé la meitat d'espectadors en català que al 2012** (473.394 entrades venudes). Les versions més afectades van ser les pel·lícules originals en català (al 2013 van tenir la meitat d'espectadors que al 2012) i també les doblades en català, que van passar de 616.489 entrades venudes a només 356.161. L'única tipologia en llengua catalana que va créixer van ser les pel·lícules subtitulades en català, un fet que coincideix amb l'increment de sessions d'aquest tipus i que constata la tendència creixent del format subtitulat a les sales de cinema.

QUADRE 22: Nombre d'espectadors i recaptació (en euros) a les sales segons la llengua d'exhibició (2009-2013). Distribuït en percentatge

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEC

Aquestes xifres també es traslladen en els volums de recaptació. En general, les dades econòmiques del 2013 són les pitjors dels últims anys en pràcticament totes les versions de pel·lícules. En xifres absolutes, com es pot veure al quadre 6 la recaptació del 2013 va ser quasi un 20% inferior a la del 2011 i un 15% inferior a la del 2012. El format que segueix recaptant més

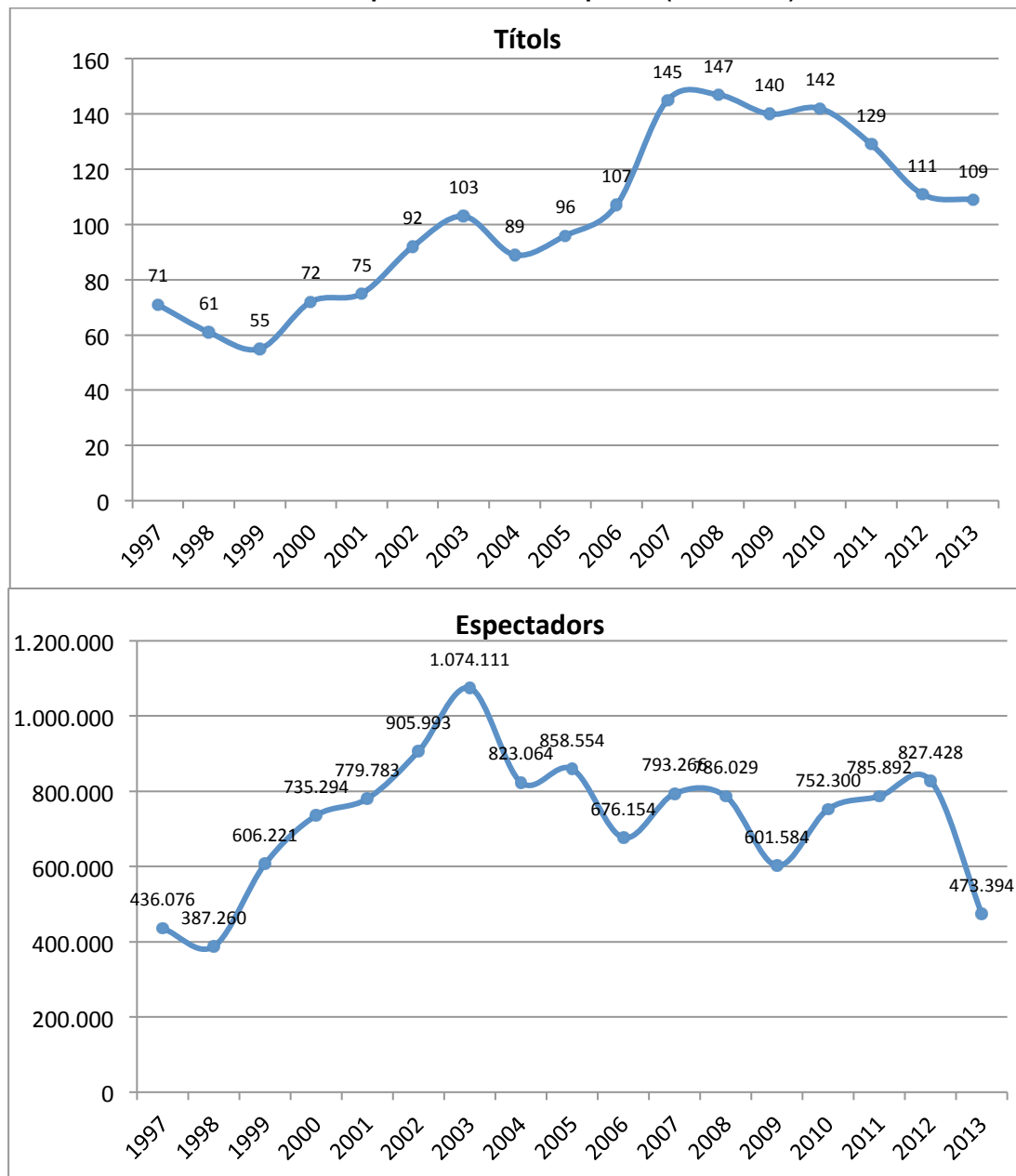
(en consonància amb el nombre d'espectadors) són les pel·lícules doblades en castellà, tot i que entre el 2012 i 2013 la recaptació va baixar un 15%. D'una forma similar també va baixar la recaptació dels films originals en castellà (de 10,3 milions d'euros a 8,8 milions, un 15% menys). L'únic format que manté un descens més moderat són les pel·lícules subtitulades en castellà.

En el cas català, les pel·lícules subtitulades fins i tot incrementen la recaptació al 2013 (en consonància amb el nombre d'espectadors). Però es tracta d'un cas excepcional, ja que els films originals i doblats en català del 2013 van recaptar gairebé la meitat que al 2012.

Si s'analitzen només els films en català i els seus espectadors i recaptació, es pot comprovar com **el 2013 trenca la tendència d'increment d'espectadors i recaptació de cinema en català i baixa un 42%. Això fa que es registrin les pitjors xifres des del 2000** d'espectadors i de recaptació (Quadre 23). Entre el 2009 i el 2012, tot i un descens progressiu dels títols exhibits (Quadre 23), es va produir un increment de la recaptació i dels espectadors de cinema en català. Aquest fet ja constatat a l'anterior informe sobre l'exhibició cinematogràfica (2009-2011)¹⁴, era un dels indicadors positius sobre la llengua catalana en el sector cinematogràfic. Tot això ha quedat trencat pel descens acusat del 2013, en què es registren les pitjors xifres dels últims anys: caldria remuntar-se al 1999 per trobar una xifra de recaptació més baixa i fins al 1998 per trobar una dada d'espectadors inferior a la del 2013.

¹⁴ Vegeu l'informe [*El cinema en sales a Catalunya: Evolució del panorama de l'exhibició 2009-2011*](#), quadre 22.

QUADRE 23: Nombre de títols exhibits (en unitats) a les sales de cinema en llengua catalana espectadors i la recaptació (2007-2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICEC

4. Les pel·lícules més taquilleres a Catalunya

En els dos anys de l'anàlisi, es produeix un fenomen poc habitual: **el 2012 es trenca la tendència hegemònica d'Estats Units com a nacionalitat majoritària de les deu pel·lícules més vistes** (Quadre 24). Tradicionalment, més de la meitat de les pel·lícules exhibides a Catalunya són de procedència nord-americana¹⁵. L'any 2012, en canvi, només tres de les deu pel·lícules més vistes eren d'Estats Units. La resta, es dividien entre diversos països: Gran Bretanya, França, Nova Zelanda, Espanya i, molt destacable, també de Catalunya. Des del 2008 amb la pel·lícula *Vicky Cristina Barcelona*¹⁶, cap altra pel·lícula amb participació catalana s'havia posicionat entre les deu pel·lícules més vistes. Igualment destacable és la primera posició en el rànquing de recaptació i d'espectadors de *Lo imposible*, pel·lícula produïda a l'Estat espanyol i amb unes xifres de recaptació i d'espectadors que dupliquen al segon de la llista, *Intocable*.

Tot plegat el que fa és reforçar les dades del quadre 10, en què s'evidenciava que la quota de mercat nord-americana l'any 2012 era la més baixa dels darrers anys. Això mateix també es va traslladar a la nacionalitat de les deu pel·lícules més taquilleres.

Pel que fa al 2013, la distribució nacional de les pel·lícules amb més espectadors va canviar completament respecte a l'any anterior. Estats Units va aclaparar nou de les deu primeres posicions del rànquing i l'única concessió a una altra nacionalitat va ser per la saga de *El Hobbit*,

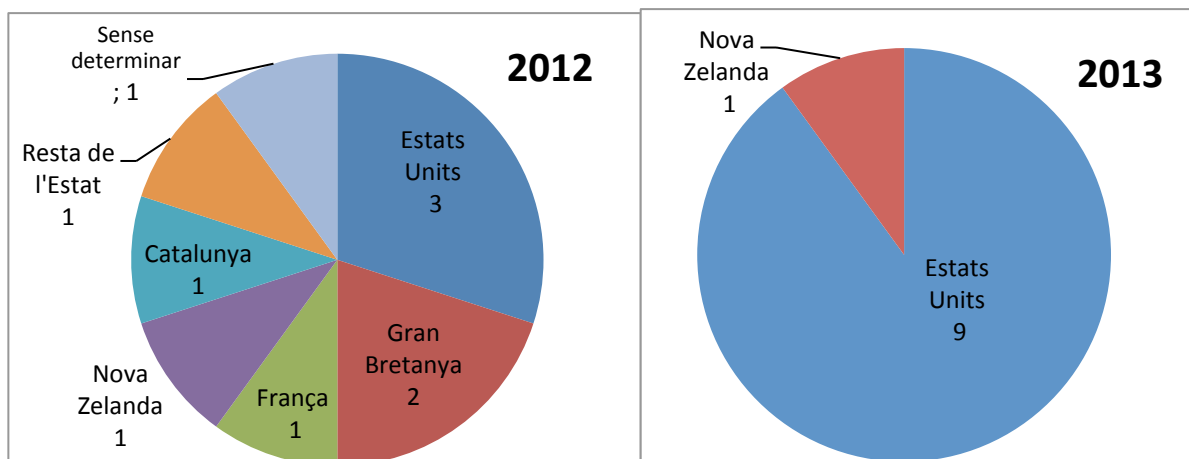
¹⁵ L'any 2009 7 de les 10 pel·lícules més vistes eren dels Estats Units, l'any 2010, 6 de les 10 i l'any 2011 8 del top 10. Vegeu l'informe [El cinema en sales a Catalunya: Evolució del panorama de l'exhibició 2009-2011](#), quadre 23.

¹⁶ Vegeu l'[Informe sobre l'exhibició cinematogràfica 2008](#), quadre 26.

Enllaç web: <http://opa.upf.edu/informes/informe-sobre-l'exhibicio-cinematografica-2008>

procedent de Nova Zelanda. Contràriament al que passava el 2012, no hi ha cap pel·lícula catalana ni espanyola entre les deu més vistes.

QUADRE 24: Nacionalitat dels 10 films més taquillers (2012 i 2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

Pel que fa a la recaptació de les pel·lícules més taquillers, es fa especialment notòria la davallada dels ingressos: **les deu pel·lícules més vistes del 2013 van recaptar gairebé un 30% menys que les del 2012** (un descens molt superior a la mitjana de descens de recaptació que és d'un 15%). El cas és més manifest si s'agafen només les tres pel·lícules més vistes: al 2012 van recaptar 17 milions d'euros, mentre que al 2013 només 7 milions. De fet, al 2013 no hi ha cap pel·lícula que superi els 3 milions d'euros de recaptació (al 2012 ho superaven set pel·lícules). I encara més, la pel·lícula amb més recaptació del 2013 (*Guerra Mundial Z* amb 2,6 milions d'euros), només seria la desena pel·lícula amb més recaptació del 2012.

Aquestes magnituds reflecteixen l'important descens de la recaptació cinematogràfica del 2013 i mostra com les pel·lícules taquillers són un dels segments que més incidència tenen en aquesta disminució de la recaptació.

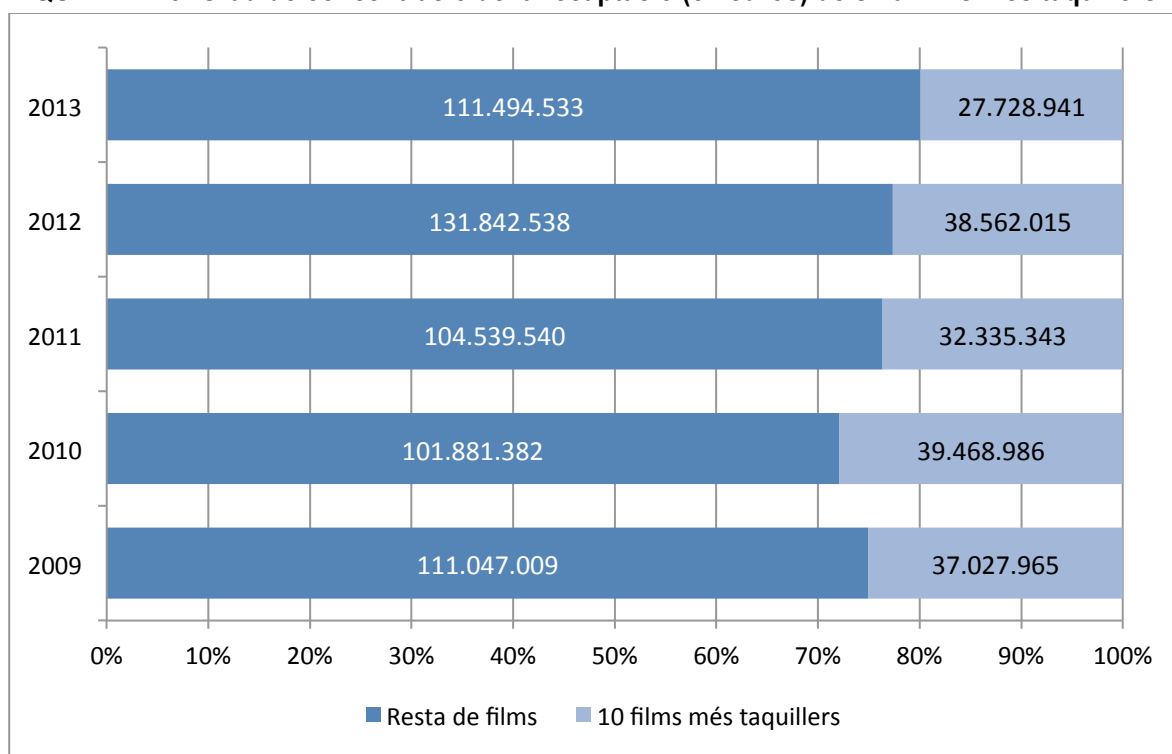
El reflex d'aquest descens de la recaptació té una causa directa i clara: la disminució molt marcada dels espectadors i l'absència d'un gran èxit de taquilla com havia estat el cas de *Lo imposible*, que al 2012 va superar el milió d'espectadors. Al 2013, en canvi, la pel·lícula més vista (*Gru 2: mi villano favorito*) no va arribar ni als 400.000 espectadors, una xifra que al 2012 van superar amb escreix les vuit primeres pel·lícules del rànquing.

Malgrat el descens de xifres del 2013, **es manté el grau de concentració de la recaptació dels films més taquillers** (Quadre 25). Mentre que al 2012 les deu pel·lícules més vistes van suposar més del 22% de la recaptació total de Catalunya, al 2013 es van mantenir fregant el 20%. Això és significatiu, tenint present que **només suposen l'1% del total de films exhibits a Catalunya** el 2012 i 2013. De totes maneres, el del 2013 és el percentatge més baix de la sèrie històrica de

concentració de la recaptació¹⁷ en què destaca sobretot el 2010, quan els deu films més taquillers van suposar un 28% del total de recaptació d'aquell any.

En el cas dels tres films més taquillers sí que s'aprecia un retrocés important del pes percentual de la recaptació al 2013 (Quadre 26). Mentre que al 2012 els tres films més taquillers van suposar més del 13% del total de recaptació als cinemes, l'any següent aquest percentatge va baixar fins al 6,8%, pràcticament la meitat. A banda de la disminució de recaptació, ja comentada abans: dels 17 milions del 2012 es va passar als només 7 milions de recaptació del 2013.

QUADRE 25: Grau de concentració de la recaptació (en euros) dels 10 films més taquillers

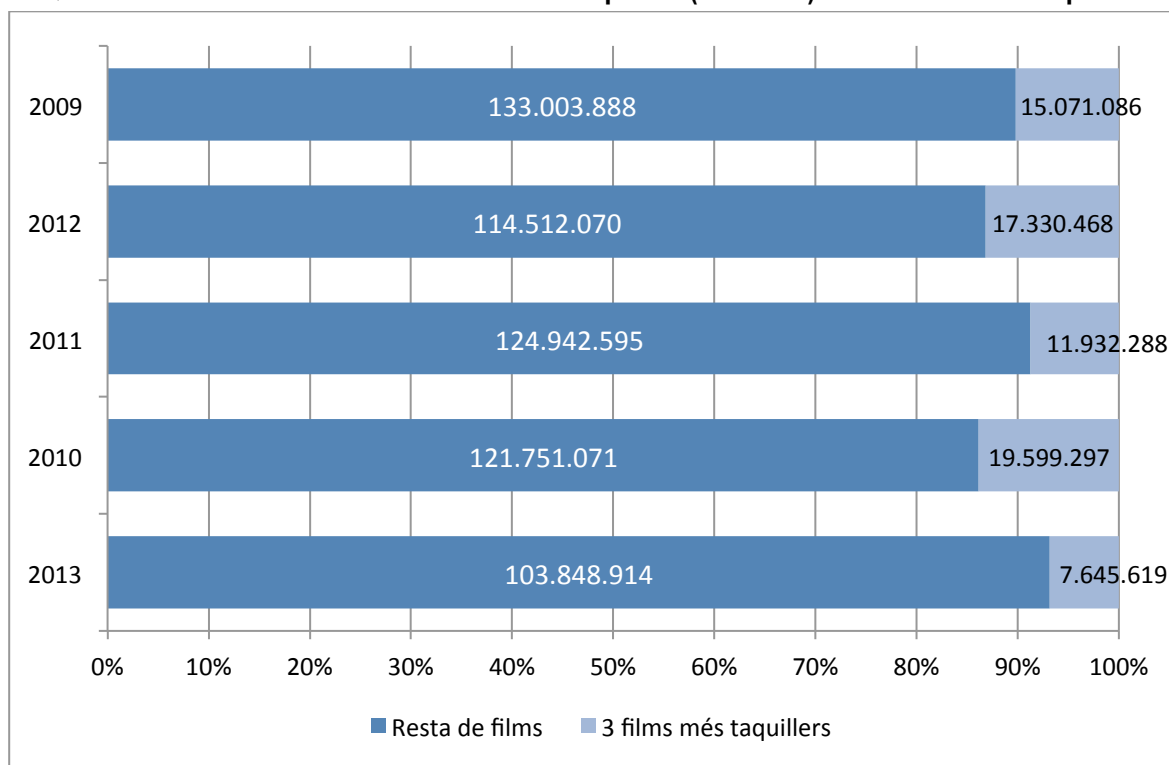

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

¹⁷ Vegeu l'*Informe de l'Exhibició Cinematogràfica 2008*, quadre 29.

Enllaç web: <http://opa.upf.edu/informes/informe-sobre-lexhibicio-cinematografica-2008>

QUADRE 26: Grau de concentració de la recaptació (en euros) dels 3 films més taquillers

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

Les pel·lícules catalanes més taquilleres

Tal com ja passava en els anys anteriors¹⁸, la recaptació aconseguida per les deu pel·lícules catalanes més taquilleres segueix sent inferior a la de les tres pel·lícules més taquilleres de la classificació general, tant al 2012 com al 2013. Els deu films catalans més vistos del 2012 van recaptar, en conjunt, uns 9,4 milions d'euros i al 2013 aquesta xifra va baixar fins als 5,6 milions d'euros, seguint la tònica descendent de recaptació de tot el cinema a Catalunya. Ara bé, és rellevant tenir present que es tracta d'una baixada especialment important: **al 2013, les pel·lícules de producció catalana van recaptar un 40% menys que al 2012, un descens molt més elevat que el del conjunt de l'exhibició cinematogràfica a Catalunya, que va baixar un 15%.**

A partir de les xifres del Quadre 27, es pot observar com la gran diferència del 2012 respecte al 2013 (i que explica, en part, el descens de recaptació) va ser per la aparició de dos èxits de taquilla, *Las aventuras de Tadeo Jones* i *Tengo Ganas de Ti* (la cinquena i l'onzena pel·lícula més vista de l'any a Catalunya respectivament). Aquest parell de films van aconseguir una

¹⁸ Vegeu l'informe [El cinema en sales a Catalunya: Evolució del panorama de l'exhibició 2009-2011](#), quadre 26.

recaptació per sobre dels 2 milions d'euros, una xifra poc habitual en les pel·lícules de producció catalana, que no es superava des del 2008 amb la pel·lícula *Vicky Cristina Barcelona*.¹⁹

Cal destacar, però, que tant en el cas de *Las aventuras de Tadeo Jones* com en *Tengo Ganas de Ti*, es tracten de coproduccions en què la participació catalana no era majoritària: En el cas de *Las aventuras de Tadeo Jones*, la quota catalana només va ser d'un 20% d'un total de cinc productores i a *Tengo Ganas de Ti*, la part catalana arriba fins al 40% d'una pel·lícula creada entre quatre productores.

Per altra banda, si es miren les xifres de recaptació dels films catalans situats entre el lloc 3 i 10 del rànquing del 2012 i del 2013 es pot comprovar com no hi ha tanta diferència. Les pel·lícules situades entre la tercera i la desena posició del Top 10 van recaptar 3,9 milions d'euros al 2012 i 3,1 milions d'euros al 2013 (un 21% menys, però una baixada que s'apropa més a la mitjana). Per tant, una altra conclusió que es pot extreure és que, almenys en aquests dos anys, trobem dues pel·lícules destacades en xifres d'espectadors i recaptació respecte a la resta, amb una gran variabilitat d'espectadors i recaptació segons l'any, però la resta de pel·lícules del Top 10 segueixen un patró força semblant, això sí, amb una tendència a la baixa en espectadors i recaptació.

QUADRE 27: Les deu pel·lícules catalanes amb més espectadors i recaptació a Catalunya 2012-2013

2012	TÍTOL	ESTRENA	ESPECTADORS	RECAPTACIÓ	SESSIONS
	AVENTURAS DE TADEO JONES, LAS	31-08-12	471.262	3.221.424,70	11.148
	TENGO GANAS DE TÍ	19-06-12	352.119	2.263.233,63	9.682
	(REC) 3 GÉNESIS	09-12-11	105.415	690.380,22	5.147
	CUERPO, EL	21-12-12	88.000	665.899,13	2.707
	LUCES ROJAS	02-03-12	87.672	586.784,54	4.726
	COPITO DE NIEVE	23-12-11	65.425	392.040,73	2.051
	KATMANDÚ, UN ESPEJO EN EL CIELO	07-12-11	62.150	411.917,73	3.177
	FÈNIX 11*23	07-11-12	60.040	410.260,71	3.480
	UNA PISTOLA EN CADA MANO	05-12-12	59.149	460.353,04	1.920
	PELAYOS, LOS	27-04-12	48.394	325.652,88	3.285

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

¹⁹ Vegeu l'*Informe de l'Exhibició Cinematogràfica 2008*, quadre 31.

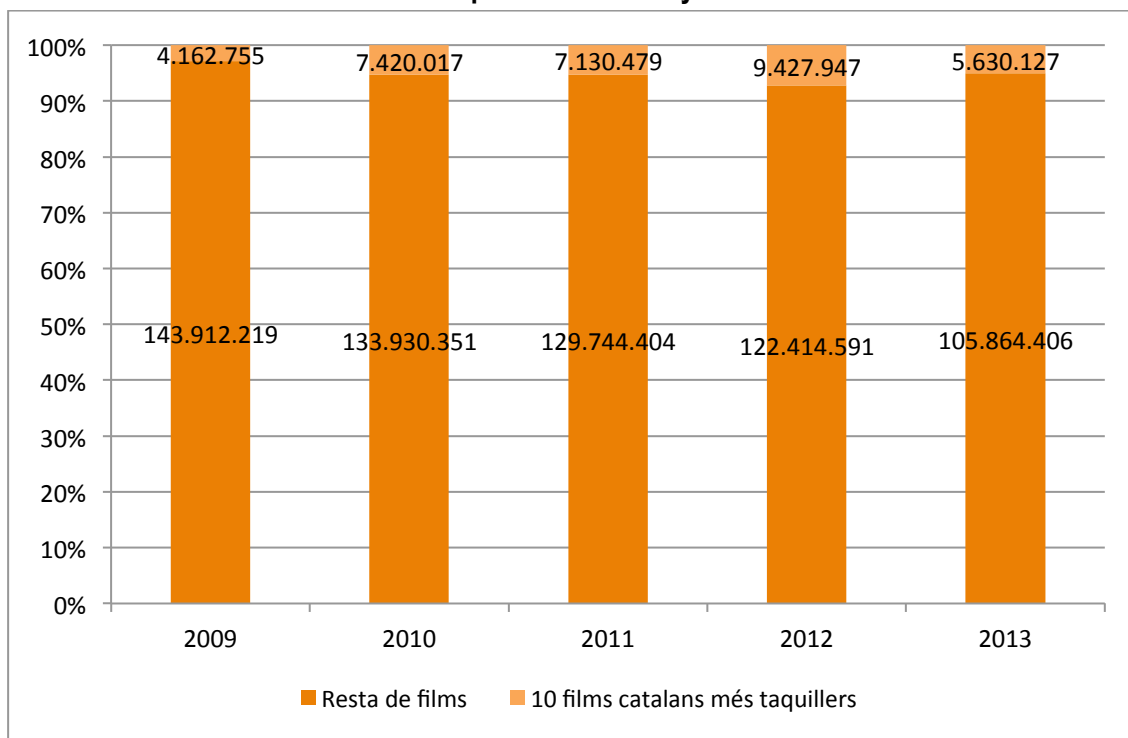
Enllaç web: <http://opa.upf.edu/informes/informe-sobre-lexhibicio-cinematografica-2008>

2013	TÍTOL	ESTRENA	ESPECTADORS	RECAPTACIÓ	SESSIONS
	MAMÁ	08-02-13	210.684	1.514.676,06	7.278
	ÚLTIMOS DÍAS, LOS	20-03-13	137.138	1.000.897,06	6.819
	ZIPI Y ZAPE Y EL CLUB DE LA CANICA	04-10-13	135.075	838.381,66	4.646
	SÉPTIMO	07-11-13	86.226	575.381,16	4.838
	CUERPO, EL	21-12-12	85.649	608.057,93	5.016
	UNA PISTOLA EN CADA MANO	05-12-12	44.442	319.943,27	2.472
	¿QUIÉN MATÓ A BAMBI?	15-11-13	30.669	191.701,91	2.420
	COMBUSTIÓN	26-04-13	29.862	207.265,23	3.425
	BARCELONA, NIT D'ESTIU	09-08-13	28.867	183.830,71	1.109
	FILL DE CAIN	27-12-12	27.678	189.991,62	2.887

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

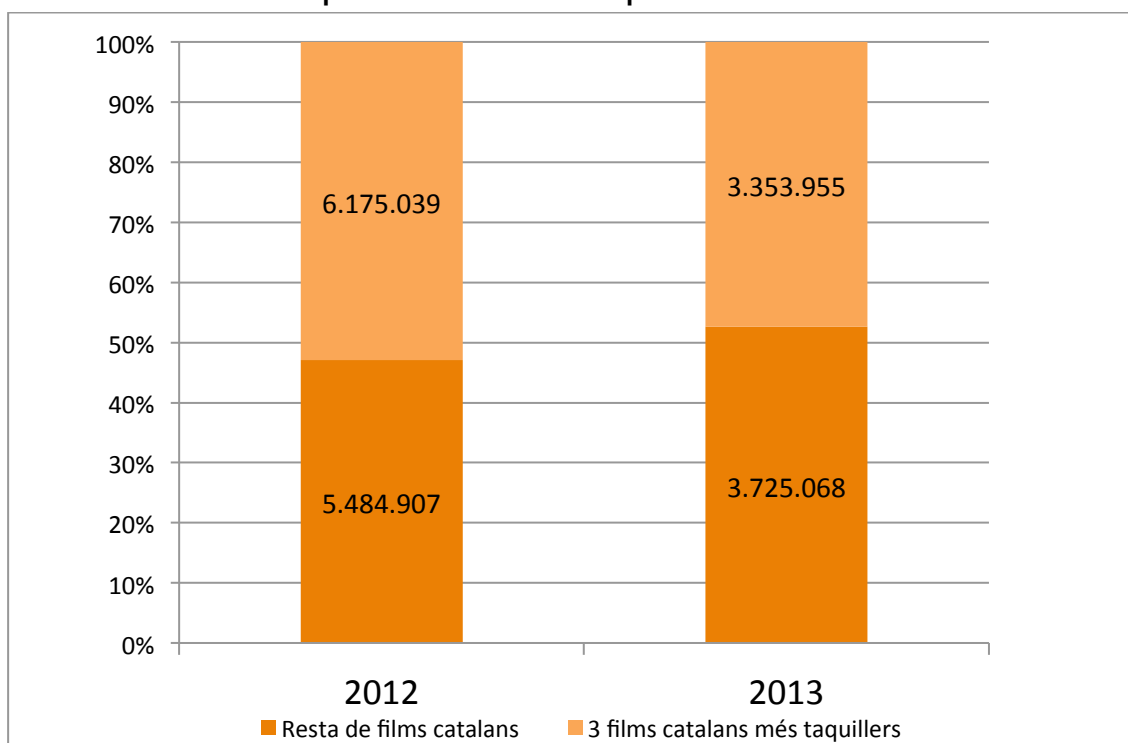
Tot plegat fa que no es pugui parlar d'un grau de concentració de la recaptació gaire elevat dels deu films catalans més taquillers respecte al total de l'exhibició a Catalunya. De fet, la recaptació d'aquestes deu pel·lícules només va suposar un 7% del total de la recaptació del 2012 i un 5% al 2013 (Quadre 28). Això fa que recaptin menys la suma de les deu pel·lícules catalanes més vistes (5.630.127 euros) que els tres films més taquillers del rànquing absolut (7.645.619 euros) al 2013.

QUADRE 28: Grau de concentració de la recaptació (en euros) dels 10 films catalans més taquillers a Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

QUADRE 29: Grau de concentració de la recaptació dels 3 films catalans més taquillers respecte els altres films de producció catalana

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

Però en canvi, si es compara la recaptació dels tres llargmetratges catalans amb la resta es poden extreure unes dades molt conclouents: **només les tres pel·lícules catalanes més taquilleres acaparen un 50% del total de la recaptació de films catalans**. Això el que mostra és que **hi ha una forta concentració de la recaptació en els llargmetratges més vistos** (Quadre 29). En concret, al 2012, les tres pel·lícules més taquilleres, es van emportar un 53% del total de recaptació de tots els films de producció catalana. En el cas del 2013, la concentració de la recaptació va ser menor, ja que es va situar per sota del 50% i la recaptació dels tres llargmetratges més vistos va ser de la meitat que al 2013. Amb tot, és destacable que només les tres primeres pel·lícules s'emportin pràcticament la meitat del pastís de la recaptació tenint en compte que engloba gairebé un centenar de pel·lícules el 2012 i prop de 120 en el 2013.

En qualsevol cas, una dada positiva en els films més taquillers del 2012 i 2013 és que **en nou dels deu films catalans més vistos del 2012 i 2013, la productora catalana hi té una participació 'majoritària' o 'altament significativa'**²⁰ (Quadre 30). En concret, al 2012, set de les deu pel·lícules catalanes més taquilleres van tenir una participació 'majoritària' de productores catalanes. D'entre aquestes, *Luces Rojas*, *Floquet de Neu* i *Katmandú un espejo en el cielo* van tenir participació d'altres productores espanyoles i nord-americanes en el cas de *Luces Rojas*. Per la seva part, també hi ha quatre pel·lícules que han van ser produïdes exclusivament per empreses catalanes: són *Fènix 11*23*, *Una pistola en cada mano*, *REC 3 Génesis* i *Los Pelayos*.

En conjunt, la fórmula de producció més habitual dels deu films catalans més taquillers del 2012 és la coproducció amb altres empreses de l'Estat espanyol (en cinc dels deu llargmetratges), seguit de quatre coproduccions exclusivament catalanes (les anteriorment citades) i només una coproducció internacional, *Luces Rojas* (Quadre 31).

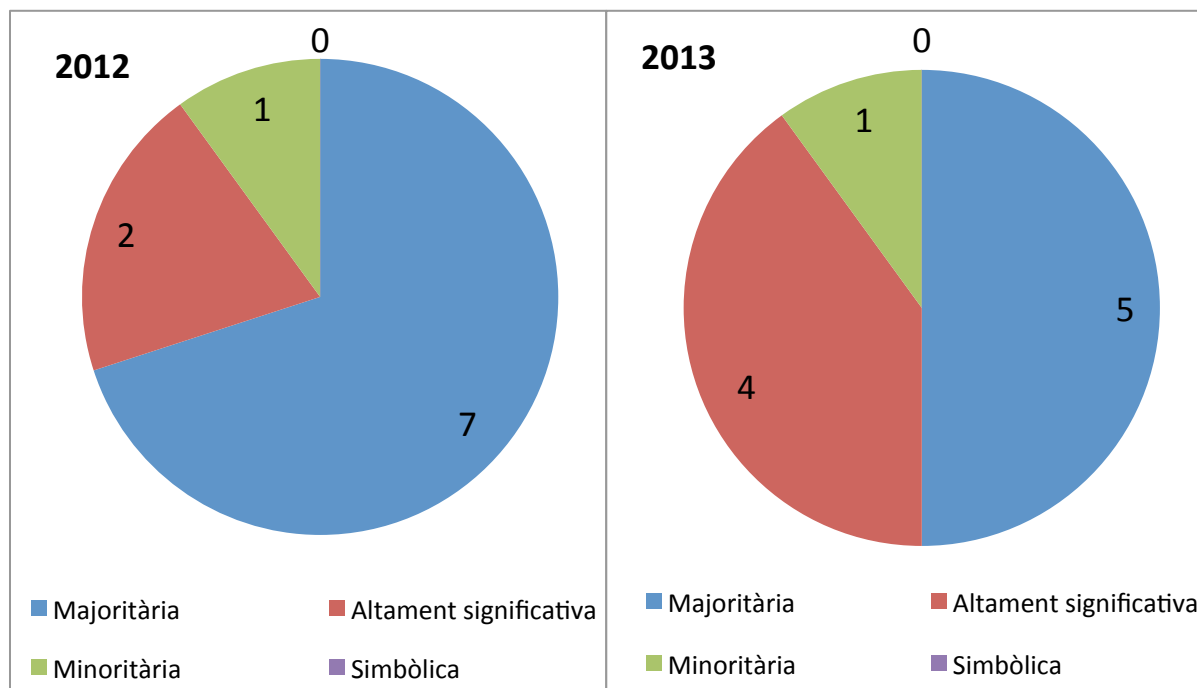
Per contra, és rellevant que la pel·lícula catalana més vista i amb major recaptació del 2012 (*Las aventuras de Tadeo Jones*) sigui l'única del Top 10 en què la participació catalana és minoritària.

Pel que fa al 2013, nou dels deu films catalans més taquillers segueixen tenint una participació catalana 'majoritària' o 'altament significativa'. Ara bé, la distribució és més repartida ja que en cinc pel·lícules la presència catalana és majoritària, i en les quatre restants, altament significativa. Pel que fa a la fórmula de producció d'aquestes deu pel·lícules, s'imposa de nou la coproducció amb altres empreses espanyoles (sis dels deu films) i això va en detriment de la producció exclusivament catalana: només dues pel·lícules han estat fetes íntegrament per productores catalanes: *Una pistola en cada mano* (que ja apareixia al llistat del 2012) i *Barcelona Nit d'Estiu*.

²⁰ Classificació dels films catalans en funció del grau de participació de les productores catalanes en el finançament de la pel·lícula. S'estableixen quatre categories: participació 'simbòlica' (entre l'1% i el 15%), participació 'minoritària' (entre el 16% i el 30%), 'altament significativa' (entre el 31% i el 50%) i 'majoritària' (més del 50%).

Per tant, respecte al 2012, baixa lleugerament la presència catalana en els deu films catalans més taquillers més taquillers. Ara bé, això no vol dir que s'hagi produït una reducció de l'activitat cinematogràfic a Catalunya. De fet, segons les dades de l'informe de *La producció de cinema a Catalunya 2012-2013*, al 2013 creix significativament el nombre de llargmetratges produïts a Catalunya respecte al 2012²¹.

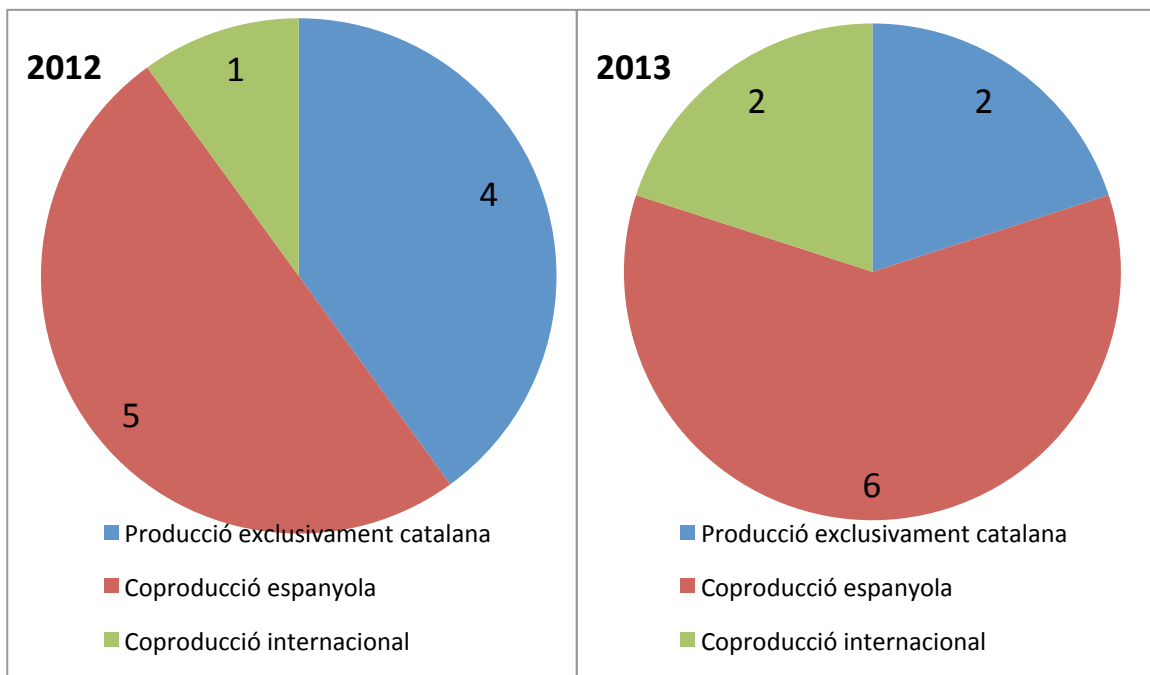
QUADRE 30: Tipus de participació en la producció dels 10 films catalans més taquillers a Catalunya (2012-2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICEC

²¹ Vegeu [l'Informe de la producció de cinema a Catalunya 2012-2013](#) (Quadre 1)

QUADRE 31: Fórmula de producció dels 10 films catalans més taquillers a Catalunya (2012-2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICIC